

FOAIA POPORULUI

PREȚUL ABONAMENTULUI:

Pe un an 4 cor. 40 bani,
Pe o jumătate de an 2 cor. 20 bani.
România, America și alte țări străine 11 cor. anual.
Abonamente se fac la „Tipografia Poporului“ Sibiu.

Foaie politică Apare în fiecare Duminică.

Telefon Nr. 146.

Adresa telegrafică: „Foaia Poporului“, Sibiu.

INSERATE:

să primesc la BIROUL ADMINISTRAȚIEI
(Strada Măcelarilor Nr. 12).
Un șir petit prima-dată 14 bani, a doua-oraș
12 bani, a treia-oraș 10 bani.

O rană adâncă.

De Dr. Horia Petra-Petrescu.

Am auzit odată o vorbă grea, am prins o căutătură piezișă — și aduc acum în fața cetitorilor „Foi Poporului“ vorba și căutătura, căci numai astfel o să-mi potolească sufletul de durerea simțită atunci. Știu eu prea bine, că „Foaia Poporului“ pătrunde în casele Românilor noștri dela sate și vreau ca gândurile de mai la vale să le cuprindă bine orice țaran, orice meșteșugar, orice lucrător din fabrici, dela noi ori din America. Sunt gânduri, cari ți se par lămurite dela cea dintâi aruncătură de ochi și, totuși, gânduri, păreri, cari n'au intrat cu totul în firea noastră, nu ni s'au prefăcut cu desăvârșire într'a doua natură.

Povestea e scurtă, dar pe cât e de scurtă, pe atât e de dureroasă. Mi-a spus-o un prietin, care a învățat la școli înalte, la universitate. Iacă ce mi-a povestit:

— „Eram pe vară acasă, la părinți. Părinții mei sunt țărani. Mă pregăteam pentru cel din urmă examen, ca să ajung profesor. Muncă grea și istovitoare. Mă sculam cu noaptea în cap ca să pot învăța mai bine și mai mult. Stam în fundul grădinii noastre și nu mă urniam din loc până nu venea mama să mă alunge, zicându-mi: „Da mai lasă și tu cu învățatu ăla, că prea mult îmi boscorodești cu nasu 'n carte!“ Mama, biata, vede că stam să mă-nine cartea și-mi cetea și oboseala din ochi. — Și, la îndemnul mamei, mă repeziam pe câte un sferț de ceas pe drumul de țară, la plimbare. Să-mi mai mișc și eu puținel bolanele. Drumul de țară duce, dupăcum știu, printre holdele țaranilor noștri. Nește holde de-a mai mare dragul. Rar să aude de ani slabi pe la noi! Pământul e gras, mai decât să dai puțin cu plugul, și e pământ hodinit, fiindcă îl lucră pe schimbate.

„Cum zic, mă plimbam pe drumul de țară și vedeam până departe, departe țărani de-ai noștri la munca câmpului. Imi sălta înima de bucurie când vedeam atâția români la lucru. Ici un Român, hăulind, colea altul, colea, departe, altul — se vede numai un punct, cămașa albă țărănească. Și-asa îmi cădea de bine, — mi-a spus prietinul meu. — văzând pofta de muncă a țaranului român și simțind vlaga din el. Cum am apucat-o, așa, într'o doară, înainte, am întâlnit un Român. Imi dă binețe Românul și se uită după mine. Ei bine, căutătura aruncată în urma mea, n'am s'o uit nici odată! Căutătura Românului meu spunea lămurit: „Hehei, maică-măiculiță, da maaare holter mai e și ăsta! Cum mai jură timpu'

lui Dumnezeu, drăguțu'! Iac'ășa, haida-hai și haida-hai, hoinărește cât e ziuica de lungă. Nu-și bate capu' cu lucru' câmpului. Noi muncim de ne spetim și dumnialui — domnișor! Halal de-așa viață!“

„Privirea aia a Românului m'a rănit adânc“, mi-a spus prietinul. „Ca și când mi-ar fi tras cineva câteva palme. Nu mi-a trecut cu una cu două. În ziua aceea au fost zădarnice vorbele de împăciuire ale părinților mei: „Lasă-l în plata Domnului, om prost! Ce știe el ce te frământă pe tine! Ce știe el cum te sbuciumi tu, ca să ieși la liman verde, ajutat de brațele noastre!“ — În ziua aceea am simțit un junghiu la inimă, junghiu, pe care nu-l voi uita.“

Până aici prietinul meu.

— „Atât?“, l-am întrebat eu.

— „Atât!“

— „Nu ai vorbit cu țaranul, care ți-a aruncat privirea?“

— „Nu! L-am lăsat și am trecut mai departe.“

— „Rău ai făcut!“ i-am zis eu. „Trebuie să-l agrăiești, trebuie să te războiești cu privirea aia piezișă și să ieși învingător. Numai așa trebuie să lucri!“

... Și fiindcă, (mai știi, mai știi!) o să cadă rândurile astea și în mâna țaranului român cu pricina, cu toate că nu-mi vine să cred că omul, care cetește gazete să fie așa de inapoiat — scriu aici rândurile astea.

Nu-l urmărește priviri neînțelegătoare numai pe prietinul meu. De i s'ar fi întâmplat numai lui, odată, ar fi fost floare la ureche! Dar dai câteodată de lipsă de înțelegere și vezi priviri șugubețe, ori chiar desprețuitoare față de un „nădrăgar“, unde nu te așteptai.

Că nu mi-a căzut înaintea ochilor Românul meu, de care a fost vorba mai sus! M-ași fi apropiat de el și i-aș fi spus cam așa:

— „Mă privești de-a călare, bade! De ce? Fiindcă am venit și eu să mai răsufli puțin la aier curat? Nu te uită așa la mine! Mă mir că nu știi un lucru: că și noi, cari nu purtăm cămașe țărănească, ne avem plugul și câmpul nost. După cum trebuie să ari și să sameni dumneata, tot așa trebuie să arăm și sămănăm și noi. Că nu duc coarnele plugului? Le duc și eu, și încă cu greu. Ce crezi dumneata, e ușor să-ți frământâți mîntea ca să storci din atâta bucoavnă, din atâtea cărți, adevărul?“

„Dacă simțesti dumneata greutatea plugăritului, își are și învățătura greutățile ei. — Eu nu-ți desprețuiesc munca dumnitale cinstită, ba, dimpotrivă, îi dau toată cinstea. A fi plugar bun, muncitor,

cuminte, e o laudă. De cât de mulți de astfel de oameni avem noi lipsă! Tot așa însă are lipsă neamul și de cărturari de omenie. Eu cred cu tărie, că nu mi-am dat încă neamul de rușine, că muncesc ca să-i aduc bucurie. M'am ridicat din mijlocul dumneavoastră, a țaranilor, și vreau să duc și de-aici înainte o viață în folosul alor mei. Atunci? De ce mă desprețuiește privirea dumnitale? N'ai dreptate, bade, când îmi arunci căutături piezișe. Ca să trăiască un neam trebuie să aibă felurite clase, trepte sociale, mai pe înțeles spus: felurite straturi de oameni. Nu pot fi toți la fel. Unul e țaran, altul e negustor, altul e profesor, altul e ministru. Fiecare îndeplinește o slujbă. Fiecare trebuie să fie la locul său. Ca să meargă un neam înainte au să fie toți părtașii neamului incredințați până 'n adâncul inimei de adevărul, că fiecare este *trebulncios* în meseria lui, că este o cătană, care-și împlinește *datoria*, ca și când ar fi pusă la „șilboac“ (la vardă), ca să apere neamul de năvăliri dușmane.

„Vai și amar, bade“, — aș fi zis eu țaranului, — dacă m'ar fi privit și pe mine pieziș, „vai și amar, bade, de neamul, care are mulți oameni în sânul său, cari se urăsc și cari nu vreau să lucre împreună! Neamul ăla este dat pieirii. Căutarea dumnitale mi s'a părut că face parte din focul acela, care vrea să mistuie casa neamului din temelii. Nu, nu te uită așa la mine. Intre țaran și nădrăgar nu este iertat să fie o prăpastie. Noi suntem brațul stâng, țărănimea sunteți brațul drept — amândouă brațele trebuie să se ajute, dacă e vorba să trăiască omul.

„Și alta, bade. Ai fi îndreptățit să te uiți chiondorăș la mine, dacă ai fi avut prilej să vezi cu ochii dumnitale că sunt un taie-frunze la câni. Da, sunt și nădrăgari, cari fură timpul lui Dumnezeu! Sunt ticăloși și între noi. Sunt oameni, de cari ți-e rușine să aduci vorba în mijlocul oamenilor de omenie. Da, spune-mi dumneata cu mâna pe inimă, sunt toți țărani lamură de cinste și de adevăr? N'avem și între țărani oameni, cari își calcă cuvântul și oameni de să-ți tai măneca și să fugi de ei? Așa și cu „nădrăgarii!“ De aceea — nu mă privi așa, de-a călare, bade, că am și eu inimă. Știu că muncești din greu, prețuiesc munca palmilor dumnitale și mă'nchin în fața sânguinței ce-mi arăți. Dacă n'am plug, încă odată, îmi dau osteneala să 'mi duc plugul minții. Dacă n'am sapă în mână, sap cu condeiul (o muncă de cele mai multe ori tot atât de grea!) și secerișul meu îmi poate aduce tot atât de multe laude vrednicite, ca secerișul dumnitale.“

Dacă n'ar fi prins nici acestea, aş mai fi spus câteva vorbe Românului meu de pe câmp. I-aş fi povestit o întâmplare, care am cetit-o la un scriitor rus, din țara muscălească. Iată și povestea asta:

„A fost odată un om, care a avut mâinile albe. Nește mâni subțiri, de domnișoară, neînvățate cu munca grea a câmpului. Dar stăpânul mânilor ăstora era un om cu multă inimă. Porunceă mânilor să scrie și mâinile scriau în folosul mânilor groase, bătute de vânt și de furtună, în folosul mânilor țărănești. — Omul cu mâinile albe se bucură de mare cinste între consăngeniții săi. Mâinile lui erau aproape sfinte. Unde se arătau li se dă toată cinstea.

S'a întâmplat însă, că a venit o întorsătură dușmănoasă pentru țărâșime la cârma țării și mâinile albe au fost silite să scrie lucruri supărătoare pentru ai d'ela stăpânire. Scrisul mâinii albe se respândeă între țărani și deschideă ochii oamenilor, silindu-i să lucre, ca să scape din starea grozavă. Omul cu mâinile albe a fost prins de stăpânire și osândit la spânzurătoare.

Și-acum vine o clipă de groază: omul cu mâinile albe s'a arătat poporului. și-a ridicat mâinile în văzul tuturor și a strigat: „Eu numai binele tău l-am vrut, poporul meu iubit!“ Țărâșii, cari steteau adunați, n'au vrut să înțeleagă țipetul ăsta de durere. Au privit batjoritor la mâinile albe ale celui osândit la moarte pentru ei și au început să urle: „Jos cu el! Are mâni albe, de domnișor! Mâinile astea n'au muncit!“ Ba, mai mult! În puterea nopții s'au dus unii să taie o bucațică din ștreangul, cu care a fost spânzurat omul cel bun, martirul gândurilor sale curate — fiindcă... se zice că ștreangul spânzuraților te scutește de durere de gât, de gâlcu!... Așa au priceput țărâșii ruși chemările la viața adevărată, ale omului cu mâinile albe, ale unui „nădrăgar“ cinstit.

.... Și aş mai fi întrebat odată pe Românul, care mi-a aruncat privirea piezișă: „mă mai disprețuiești? Ești țărânul rus din poveste?“

Spuneți și dumneavoastră, cetitorilor, ce puteă să-mi răspundă un Român cu conștiința împacată?

Sinoadele bisericeii greco-orientale s'au deschis la Dumineca Tomii în Sibiu, Arad și Caransebeș. — Deschiderea celui din Sibiu s'a făcut prin I. P. S. Mitropolit Mețianu, care din acest prilej a rostit o frumoasă vorbire ocazională. După deschidere s'a constituit biroul și s'au ales diferitele comisii. A doua ședință s'a ținut Marți. Chestiile mai însemnate ajung în desbatere numai pe la mijlocul săptămâncii. — pe când foaia noastră e sub tipar, — de aceea asupra acestora vom raporta în numărul viitor.

Față de desbaterile sinoadelor se observă interes și în sânul poporului. În zilele din urmă am primit mai multe întrebări și cereri. Amintim și aici una: Din *Cincul-mare* ni se cere, ca să raportăm asupra desbaterilor și hotărârilor sinodului. Pentru cei inițiați credem că e destul a aminti numai cuvântul Cincul-mare, ca să știe de ce este vorba. O să vedem ce rânduială vreau să facă cei chemați!? Sunt atâtea puncte, unde se vede lipsa unei mâni tari! Iar dacă oamenii nu mai pot răbdă și iasă în publicitate. — se supără! Ei bine, atunci cum să se mai spereze îndreptarea relelor?

Din dietă.

Deputatul nostru Dr. Alexandru Vaida-Voevod învinuit, că ar ține cu Rușii. De fapt opoziția maghiară face ochi dulci Rusiei.

Dieta și-a început din nou desbaterile după Paști în 22 Aprilie n. În ședința de Joi în săptămâna trecută s'a început discuția asupra bugetului (cheltuelile și venitele țării) pe anul 1914. Din acest prilej a vorbit și deputatul nostru Dr. A. Vaida, care a scos la iveală, că opoziția maghiară, neluând parte la ședințele dietei, nu-și împlinește datorința față de țară, — în schimb însă începe a face ochi dulci politicii rusești.

Vorbirea dlui Vaida l'a supărat pe contele Tisa, care numai decât s'a sculat și a zis, că se miră cum de deputatul nostru aduce astfel de învinuiri opoziției maghiare, deoarece și el (Vaida) este un prietin al acestei porniri de prietenie rusească, ba a stat și în legătură cu frații Gerovski (cari au umblat ca spioni pe la noi).

Di Vaida s'a sculat numai decât și i-a răspuns contelui Tisa, că învinuirile ce i-se aduc sunt absolut fără temei. El n'a stat nici când în legătură cu Ruși, dar din partea guvernului a fost suspționat și urmărit, ba a fost trimis la el chiar și un anumit *Duliskovici* (agent, polișist secret), care avea chemarea să afle una sau alta de la dl Vaida. Spre acest scop el s'a prezentat la deputatul nostru sub un alt nume. Di Vaida a infierat în toată goliciunea ei o astfel de luptă și ținuta prim-ministrului Tisa, care prin astfel de mijloace caută să îngrease pe Români în fața conducătorilor Monarhiei și ai Triplei-Alianțe.

În cele următoare dam părțile mai de seamă din cele spuse de dl Vaida și prim-ministrul Tisa în ședințele dietei din Joi și Vinerea trecută.

Vorbirea deputatului nostru Dr. Alexandru Vaida.

Onorată camera! E curios lucru pentru stările politice d'ela noi, că am ajuns eu singur să reprezint opoziția în dietă. Colegii mei deputați români au fost siliți să plece la alt câmp de luptă. (la Sătmar, unde tocmai în aceeași zi s'a început desbaterea procesului contra țărâșilor din Moftin. *Relația*.) Iar opoziția maghiară care numără atâtea deputați nu vrea să iec parte la ședințe. În felul acesta e un lucru foarte comod a fi deputat maghiar opozițional.

Cu totul altcum stăm noi Români. Partidul național român nu poate să-și arete puterea în parlament, fiindcă noi avem aici numai 5 deputați. Dintre aceștia unul e bolnav, altul este împedecat a se prezenta prin alte afaceri mari, iar doi inși au trebuit să plece la Sătmar. De aceea nu trebuie să se mire nimenea, dacă noi cautăm a duce o luptă energică afară de parlament. — De pildă în *delegațiuni* noi Români n'avem nici un reprezentant, cu toate că acest popor liferează (dă) destui soldați și platește atâtea dări la stat.

Emigrările.

În urma țianței maștere a conducerii statului față de Români, aceștia sunt siliți să emigreze. Nu vreau să vă obosesc mult, de aceea voi aminti numai unele date: În anul 1912 cele mai multe pașapoarte s'au eliberat dincolo de Dealul Craiului, 49 mii 346 de pașapoarte. Și e fapt cunoscut, că în părțile acelea locuiesc mai ales Români.

Cele mai puține pașapoarte s'au dat în ținuturile din stânga Dunării, pe unde locuiesc Maghiarii. — Din 212 mii 276 pașapoarte 126 mii 193 s'au dat pentru bărbați, iar 86 mii 83 pentru femei. Numărul acesta este îngrozitor când vom ști, că înainte de asta cu 10—12 ani cifra din urmă era numărul total al emigranților. Când și femeile încep să emigreze, atunci asta prevestește pustiirea apropiată a țării.

Mai multă grijă pentru sănătatea cetățenilor!

Și mai îngrijitoare sunt, pentru Români, nu pentru Maghiari, datele cu privire la sănătatea populației țării. În 1912, de pildă, peste jumătate din oamenii morți, înainte de moarte n'au avut medic. În comitate e lipsă de medici. Pe câte 100 mii de locuitori se vin 18 medici. În comitatele Hunedoara și Maramurăș din 100 morți abia 17 au avut înainte de moarte îngrijire medicală, în Solnoc-Dobâca abia 11 din 100 etc.

În ținuturile dintre Dunăre și Tisa, — pe unde locuiesc numai Unguri, — 83 din 100 dintre cei morți au avut medic. Pe acolo s'au luat măsuri cu mult mai bune, pentruca locuitorii să poată avea medici, câtă vreme Români n'au parte de asemenea îngrijire.

Ne trebuie medici Români!

Aud spunându-se, că Români nu merg la medic. Asta e de înțeles, că ei nu se vor duce la medicul, care nu le înțelege limba și prin urmare nu-i poate cerceta cum se cade, să le spună cum să se îngrijească și să mângâie pe bolnav. Dacă primpretorii pun la candidare (indeasă la alegere) în ținuturi românești numai medici, cari nu înțeleg limba poporului, atunci e de înțeles, că Români se lipsesc de ajutorul unor asemenea medici. Oare D-Voastră, domnilor deputați, v'ați duce la un medic cu care nu vă puteți înțelege? Numai veterinarii n'au lipsă să cunoască limba pacienților, căci nu pot să vorbească cu d'bitoacele. Cum puteți cere D-Voastră de la Români să se ducă la astfel de medici? Unde medicii cunosc limba poporului, acolo s'a dovedit că Români bucuros merg la ei, de asemenea se duc în liniște la spital și se lasă operați. (Da, asta o fac oamenii noștri, iar în viitor o vor face și mai mult, dacă se vor convinge, că medicul le vrea binele și nu-i vizitează numai ca să scape de ei. *Redacția*).

Ce-i cu făgăduelile prim-ministrului Tisa?

Nu vreau să intru în amănunte, dar luând în considerare aceste date despre emigrări și lipsa de îngrijire pentru sănătatea cetățenilor țării, se vede lămurit, că soarta poporului nostru în țara aceasta e foarte tristă. În urma consfătuirilor avute nu s'a ajuns la nici o înțelegere cu guvernul, nu s'a făcut nici un pact, — cu toate acestea am sperat, că dacă nu s'a ajuns la mult trâmbitata „pace“, măcar dl prim-ministru va împlini făgăduelile date. Până acum însă n'am observat nimic îmbunătățire față de popor. Vorbele bine ticluite au fost frumoase numai pentru ceice cred ușor orice făgădueli. Și ar fi vremea să se

facă ceva din partea guvernului, după multe vorbiri și făgădueli date în dietă!

Ținuturile românești sunt bătute de toate năcazurile: urmele potopului nu s'au șters încă, pedepsele administrative de tot felul, colonizările, copiii mor cu totul, — însuși statistica statului recunoaște fără încunjur, că mortalitatea copiilor e cea mai mare la Români și la Sârbi, — cum și alte rele diferite.

Ce fac deputații maghiari din opoziție?

În loc să contribuie la delăturarea atâtor rele, ce bântue țara, deputații opoziționali încep a propaga o pornire rusofilă (încep a lucra pentru o apropiere la Rusia). În același timp însă, pe noi Români ne învinuiesc prin gazetele lor, că suntem iredențiști, cari vrem să rupem Ardealul și să-l dăm României. Când în adunări populare maghiare se fac declarațiuni rusofile, cari sunt părținute de o mare parte a foilor maghiare, — atunci suntem cuprinși de îngrijorare, că această pornire va avea răsunet și în sufletul poporului nostru, și atunci ni se va arunca în față, că noi am fi aceia, cari deșteptăm în sufletul poporului român asemenea porniri trădătoare de patrie, noi cari nici odată nu am făcut propagandă în aceasta direcție. Pentru aceea, de pe acum declar, că partidul meu (adecă partidul național român) nu va da nici o răspundere în această privință, ci lăsa întreagă răspunderea asupra aceluia, care au fost atât de ușuratici a începe astfel de porniri.

În timpul din urmă se susține, că deputatul coleg contele Károli, după ce va sosi acasă (a sosit deja! *Redacția*) din America, va merge la Petersburg împreună cu mai mulți deputați unguri. Închipuiți-vă numai, ce eră, dacă un asemenea svon s'ar ridicat despre vr'un deputat slovac, sârb, român ori croat? De sigur, că gazetele maghiare ar sbiera cu indignare și ne-ar acuză de trădători ai patriei.

Poftiți și deschideți ochii aceluia, cari se vreau să vadă primejdia. Căci totuși cultura politică externă e aceea, ce se raporta pe o astfel de politică internă, care începând cu procesul Memorandului a încredințat sute de procese asupra gazetelor și barbaților noștri politici nemaghiari. Aduceți-vă aminte de marele proces de tră-

dare contra Croaților, care s'a sfârșit cu înfrângere pentru ceice l-au pornit; aduceți-vă aminte de neferitul proces din Sighețul Marmăției, iar azi se începe procesul dela Sătmar în contra Românilor, cari au fost cu de-a săla înfundați la episcopia maghiară dela Haidudorog și cari au protestat contra acestui fapt. Dela un capăt până la celalalt al țării toți suntem trădători de patrie. Aceasta a fost politica guvernelor din trecut, pe care o urmărește și guvernul de acum.

Între astfel de stări sdruncinate interne și naționale, în luna Decembrie din anul trecut toată opoziția a luat o astfel de ținută, care a produs oare-care neliniște în România. Aceeași ținută s'a observat și față de Serbia. Am pierdut deci prietenia Românilor și a Sârbilor. Am avut datorința să amintesc aceste lucruri, în numele partidului meu, căci asemenea porniri aruncate cu ușurință în sufletul poporului, sunt ca iasca aprinsă aruncată pe miriște.

Români și armata.

Protestez cu energie și în fața atacurilor îndreptate contra armatei din partea opoziției maghiare. Guvernul are datorința să desvolte și întărească armata, altcum cele mai frumoase instituțiuni și legile cele mai bune nu prețuiesc nimic, dacă nu avem o armată, în care la vremuri critice să ne putem pune toată încrederea, că va ști să apere monarhia.

Privind însă mai de aproape starea armatei noastre, suntem siliți a recunoaște, că soldații nu sunt mulțumiți cu soarta, pentru că limba lor, mai ales de pe vremea lui Aponi încoace, nu se împărtășește de cinstea cuvenită. Cu toate acestea, poporul român a fost atât de patriotic în împlinirea datorințelor sale, înrât și din America își plătește dările în Ungaria, iar feciorii de acolo au venit acasă, pentru că să și împlinească îndatoririle militare.

Care e răsplata?

În schimbul împlinirii datorințelor noastre primim o lege electorală, pe baza căreia în viitor acest popor nu va fi în stare să-și trimită în parlament nici măcar atâția deputați, ca până acum. Iar în delegațiuni (unde se debate asupra armatei și a politicii esterne) în anul acesta se observă aceeași formă de mai înainte: nu e ales nici un singur depu-

tat român. Cerem cu tot dreptul să se țină seamă și de voința noastră. Dacă suntem buni pentru dare și recruți, dacă poporul român e bun pentru susținerea statului, când e vorba de împlinirea datorințelor și de suportarea greutăților, atunci acest popor să fie egal îndreptățit în toate.

Dacă însă nu voiți să ne recunoașteți ca popor susținător de stat și nu vreți ca poporul românesc să aibă existența sa națională liberă, să aibă drepturi în măsura, în care își împlinește datorințele, când i-se cer recruți și dări pentru susținerea monarhiei, — atunci poftiți a-i ierta acestui popor dările și recruții, să vedem, va fi în stare poporul maghiar să poarte singur toate greutățile, dacă pe Români și celelalte popoare nemaghiare le exchideți (delăturați) dela aceste drepturi!? (În sânul deputaților maghiari se face sgomot la auzul acestor cuvinte atât de bărbătești).

Guvernul să îmbunătățească soarta țărănimii.

După cum se știe foarte bine, în Rusia și în România tocmai acum sunt puse la ordine zile mari reforme pentru țărănimie. De aceea ar fi poate mai cu cale, dacă contele Karoli s'ar duce în Rusia, ca să studieze chestia reformelor agrare și parțelarea moșiilor între țărănimie. — Ar fi potrivit, dacă guvernul s'ar ocupa serios cu ideea de a introduce și la noi reforme agrare, ba aceste reforme să se facă și aici atunci când ele se vor înfăptui în țările vecine; căci trebuie să fim convinși cu toții, că statele nu pot fi zidite și susținute prin baionetele jandarmilor. Existența acestei monarhii numai așa se poate asigura, dacă ea se va răzumi pe toți cetățenii ei, iar nu în chipul acela, ca dela Predeal până la Orșova și până la Bruck vom pune lângă fiecare cetățean câte un jandarm. Și după ce nu putem găsi la guvernul de acum bunăvoința și năzuința serioasă de împăciuire și fiindcă vedem, că fața de noi și acest guvern urmează ca cele din trecut, în numele partidului meu nu primesc bugetul.

Sfârșind dl deputat Vaida, prim-ministrul Tisa, cârânit de adevărurile auzite, s'a sculat numai decăt, ca să-i răspundă. (Vezi mai departe cele scrise la alt loc al foii).

Cu paloșul. 112

Este vitejască din vremea descălecatului Moldovei de Radu Rosetti.

(Urmare).

Amândouă aripile Moldovenilor fiind astfel încunjurate, numai o retragere grabnică putu să scape de nimicire oastea lui Bogdan. În câteva ciasuri ea se afla strinsă întreagă în valea Moldovei, la Pojorița. Dar numai o zi stătă aici. Ungurii folosindu-se de împrejurarea că numărul lor întrecea cu mult pe acel al Românilor, încercase din nou să taie retragerea lui Bogdan. Domnul fu silit să îndărăpțeze din nou. Se oprî la Cornul Luncii unde se dădu o luptă cumplită și Ungurii, la rândul lor, fură siliți să deie înapoi. Bogdan primi trei două vești rele: Stroici după o apăsătoare învieșunată, văzând și el aripile lui

incunjurate, fusese silit să bată în retragere spre Piatra, iar ajutorul Ieșenilor și a Hotinenilor nu se mai putea aștepta. Craiul Cazimir al Lehiu, în urma îndemnului nepotului său, Lajos, trimisese asupra lor o oaste spre a-i supune și ei aveau nevoie de toate puterile lor pentru a se apăra.

Învingerea lui Stroici sileă pe Bogdan să se scoboare în jos pentru a se întruni cu puterile namestnicului său și a țineă pe loc oștile ungurești până la sosirea ajutoarelor din Bârlad și din Codru. Trimise deci poroncă lui Stroici să se retragă înspre Bacău, pornind înainte câteva sute de oameni sub povățuirea unui oștean vrednic, care să ridice întărituri și să sape șanțuri pe tapșanul deasupra Săuceștilor și pe șesurile care dela acest tapșan se întindeau spre Siret și spre Bistrița. Apoi Domnul se îndreptă cu toată oastea spre Smirodava, însărcinând cu acoperirea retragerii pe Mihul cu trei mii de oameni, pe jumătate călări și pe jumătate pedestri.

În ziua aceasta nu se dădu nici o luptă,

căci Ungurii prinsese de veste târziu că Români se dau înapoi: numai înspre seară străjile lor se arătară în depărtare.

Mihu își oprî cetele pe la asfințitul soarelui în dreptul Ciumuleștilor; ele tăbăriră pe amândouă malurile Moldovei, iar otacul lui Mihu era așezat pe malul stâng, lângă capra podului umblător.

Soarele asfințise când se auzi o trâmbiță sunând dincolo de Moldova și se văzû, venind spre pod; la pas, o ceată de zece călăreți, încunjuțați de vro trei-zeci de Moldoveni. Când ajunseră la malul apei, unul din călăreți descălecă și, însoțit de trei Români, trecu cu șaica pe malul stâng, iar ajuns acolo, se îndreptă spre Mihu care se afla cu Petrea Cărabuș și așteptă să i se aducă mâncarea.

Noul venit purtă un coif a cărui vizieră închisă lăsa să i se zărească numai ochii și nasul prin un fel de gratie, și o cămeșă de zale acoperită pe piept, pe umere și pe brațe, cu platoșe de oțel și strinsă la cingătoare cu o curea groasă de piele, împodo-

Procesul dela Sătmar.

De Joi în 23 Aprilie n. gândurile întregului neam românesc sunt îndreptate spre Sătmar, unde în această zi s'a început desbaterea procesului contra celor 35 vrednici români de legea greco-catolică, în frunte cu neînfricatul preot *George Murășan* din Moftinul mic. — Un proces contra atâtor „răsvrățiți“ n'a mai fost de multă vreme. De aceea și lumea românească urmărește cu viu interes ce se petrec în aceste zile la Sătmar. — Aci se făuresc azi noi acuze, noi învinuiri contra unor creștini pașnici, cari au făcut „păcatul“ de-a declara, că ei nu vreau să-și lase *limba și legea*, cele mai scumpe comori ale unui neam. Pentru iubirea față de legea și limba strămoșească însuflețiii țărani din Moftin au fost anul trecut deținuți mai mult timp în închisoare, iar acum sunt țăriși din nou în fața judecătoriei.

Ah soarte, soarte, până când atâta suferință!? Azi, în veacul al douăzecilea, când toate popoarele se străduiesc tot mai mult la cultivarea limbii și credinții lor, — noi dacă facem același lucru suntem luați la ochi, suntem persecutați, suntem spionați în fel și chip!

E o stare aceasta, care ar trebui să ne ducă la desperare, să ne facă să gândim la alte lucruri... Dar n'avem lipsă a cugetă la așa ceva. Soarele dreptății nu mai poate întârzi mult. În zilele noastre un neam nu se mai poate nimici, iar limba lui și mai puțin. În curând va trebui să ni se dea drepturile noastre firești. Celece fac azi cărmuitorii noștri, sunt dintre ultimele lor sforțări. *Iar acestea nu ne înfrică, ci ne ofelesc tot mai mult.*

Dar să vedem, în jurul la ce se învârt procesul dela Sătmar? Cari sunt relele puse în cărea pașnicilor creștini din Moftin?

Desbaterea procesului.

Interesul Românilor față de acest proces, i-a îndemnat pe mulți din jurul Sătmarului, ba chiar și din alte părți, să ia drumul spre Sătmar, unde să vadă cu ochii monstruosul proces. Au venit preoți și învățători, cum și mulți țărani din comitatele Sălaj, Arad, Bihor etc. Dintre membrii comitetului național sunt de față domnii: Dr. Teodor Mihali, Dr. Iuliu Maniu, Dr. Ștefan

C. Pop, Dr. Vasile Lucaciu. Foile românești mai mari dela noi încă sunt reprezentate, de asemenea unele foi din România, cum și mai multe gazete maghiare și germane.

Desbaterile se încep în sala tribunalului, fiind conduse de Dr. Iosif Némethi ca președinte, iar Dr. Alexandru Jeney și Dr. Victor Rozgony, ca judecători. Acuză (învinuirea) o susține procurorul Dr. Fabo Zoltán.

Cine sunt acuzații?

După deschiderea ședinței președintele dispune aducerea în sală a acuzaților. Cu totul sunt citați 35 de acuzați și 30 de martori. Acuzații sunt: 1. George Murășan (de 55 ani), preot gr.-cat. în Moftinul mic (învinuit cu atățarea poporului); 2. Ioan Ceghi sen., plugar (63 ani); 3. Iacob Moldovan, plugar, (31 ani); 4. Petru Tarța, plugar (23 ani); 5. George Boariu, plugar-ziler (45 ani); 6. Andrei Botiș, vizitiu la moșie (19 ani); 7. Vasile Șuta, plugar (17 ani); 8. Grigore Borota, zidar (35 ani); 9. Grigore Bontea, pădurar (33 ani); 10. Vasile Pop, plugar-ziler (18 ani); 11. Vasile Tot, plugar-ziler (18 ani); 12. Maria Andrei măr. Vasile Pinte (32 ani); 13. Ioan Ceghi jun., vice-primar (36 ani); 14. Ioan Varju, plugar-ziler (20 ani); 15. Ștefan Șoncodi jun., plugar (19 ani); 16. Pavel Șoncodi, plugar (28 ani); 17. Augustin Cadar, plugar (19 ani); 18. Maria Andar măr. Ioan Tarța (26 ani); 19. George Tarța sen., ziler (57 ani); 20. Grigore Bala, ziler (27 ani); 21. Ioan Silaghi, ziler (19 ani); 22. Ioan Tursan, cantor-învățător (22 ani); 23. George Șuta, plugar-ziler (30 ani); 24. Mihai Gărduș, plugar (32 ani); 25. Alexandru Pop, plugar (31 ani); 26. Ioan Vălean, plugar (65 ani); 27. Pavel Variu, plugar (20 ani); 28. Vasile Borota (33 ani); 29. George Danilă, învățător din Sanislău; 30. Petru Rațiu (65 ani, a murit); 31. Vasile Sereni (30 ani), s'a dus la America; 32. Romul Bontea (15 ani), s'a dus la America; 33. George Oros, polițist în Mișcolț (nu s'a înfățișat) și încă doi inși.

Apărătorii acuzaților sunt domnii: Dr. Iuliu Pordea, avocat din Cluj, apără pe părintele Murășianu și va da lămuriri în cauza episcopiei maghiare; Dr. Aurel La-

zar, avocat din Oradea mare și Dr. Romul Boila, avocat din Diciosânmărtin, vor cerne netemeinicia învinuirilor în ziua cu pricina; Dr. Petru Poruțiu, avocat în Bistrița, apără pe cele două femei; Dr. Doboși, avocat în Sătmar, apără pe unii acuzați, iar Dr. Cornel Bohățel, apără pe minoreni. Dr. Ioan Ciordăș va scoate la iveală părerile din punct de vedere bisericesc.

Ce învinuiri se aduc acuzaților?

Procurorul cere osândirea a 31 de acuzați pentru crimă, săvârșită prin aceea, că s'au împotrivit contra autorităților și au atacat pe vicarul Iaskovici și pe prim-pretorul Madarași. Istoricul acestei întâmplări este, pe scurt, următorul: În 10 Aprilie n. 1913 înainte de ameză, vicarul Iaskovici, însoțit de prim-pretorul Madarași, a venit să viziteze biserica din Moftinul mic. Ei au cercetat pe preotul George Murășan în biserică. Câțiva oameni: Ioan Ceghi sen., Iacob Moldovan, Petru Tarța, Andrei Botiș, George Varju și Vasile Șuta, la îndemnul preotului Murășan, în fruntea unui mare număr de credincioși, între injurături și provocări cătră vicar de a se depărta, au atacat pe vicarul, l-au depărtat de lângă Murășan și l-au scos în stradă. În această învălmășeală Petru Tarța și Andrei Botiș i-au dat câțiva pumni în spate. Vasile Șuta înhățase de haine pe prim-petorele, iar mulțimea întărită a împedecat pe jandarmi de a putea păstra ordinea. Când cei atacați au părăsit curtea bisericeii, ei au fost huiduiți și luați la fugă cu bolovanii.

Aceleași scene s'au petrecut în aceeași zi după ameză. Iaskovici, însoțit de Madarași, a venit din nou în sat, dar acum ca să viziteze școala. — N'au isbutit însă, că o ceată din cei acuzați, au trimis acasă băieții de școală și au încuiat ușa școlii, iar mulțimea a încunjurat pe cei doi matadori, strigându-le: „Nu ne trebuie popă ungar“, „nu-l lăsați să intre în școală“, „bateți jandarmii, că n'au voie să puste“. Toate aceste s'au făcut iarăși la îndemnul preotului Murășan. Iaskovici și soții au părăsit de grabă comuna.

Astfel a prezentat procurorul întâmplările din 10 Aprilie n. 1913. Iar pentru nesupunerea credincioșilor, el face responsabil pe părintele Murășan, care nu numai n'a încercat să domolească poporul, ci de-

bită cu scoici de oțel. Partea de dinainte a coapselor, genunchii, fluerile și picioarele erau asemenea acoperite cu platoșe de oțel; la cingătoare era prinsă, în partea stângă, o spadă lungă și lată, cu mânerul în chip de cruce, cu teacă de oțel, iar în partea dreapta spânzura un junghier, lung de două palme. La trei pași de Mihai, Românii oprindu-se, se opri și noul venit.

— Ce este? întrebă Mihai, și cine-i oșteanul pe care îl văd cu voi.

— Căpitane, răspuse unul din Românii; mai dinioarea eram împrejurul focului când am văzut venind pe drum, despre Neamțu, acești zece călăreți. Ne-am pus de-acurmezișul și le-am strigat să steie și să spuie cine sunt. Dintre dânșii o ieșit acest om și mi-o vorbit într'o limbă străină, dar din cuvintele: Căpitane Mihai, care le rostea neconținut, numai decât am înțeles că ne cere să-l aducem la Dumneta, ceea ce am și făcut.

— Cine sunteți, zise atunci Mihai străinului, și ce voieți cu mine?

Dar străinul îi răspuse rusește:

— Dumneta ești Căpitane Mihai?

Mihai care, în vremea cât stătuse la Liov, învățase bine atât rusește cât și leșește, răspuse în aceeași limbă:

— Da, eu sunt, dar Dumneta cine ești?

— Eu sunt Măhnitul, sluga credincioasă a Cavalerului Căinții care așteaptă pe celalalt mal.

— Și cine este Cavalerul Căinții, de unde vine el și ce voiește cu mine? întrebă Mihai mirat.

— Stăpânul meu, Cavalerul Căinții, este un tânăr leah de neam mare, care mergând în Țara Franțuzească a cucerit acolo slavă mare în războaie și a dobândit astfel pintenii de aur dela Craiul franțuzesc.... Dar dușmanul omenirii împingându-l, el, într'o clipă de rătăcire, a avut nenorocirea să jicnească adânc tocmai pe acea pe care o iubea peste tot. Rătăcirea lui însă n'a ținut mult: recunoscându-și vina a venit la dansa și i-a cerut iertare. Dar ea n'a vrut să-l ierte până ce stăpânul meu

nu-i va fi dovedit căința lui prin fapte. Atunci el s'a legat că va străbate toate țărilor creștine, câte se întind din Țara Franțuzească până la păgâni și că în fiecare țară va face câte-o izbândă mare, apărând pe cel slab și drept în potruiva celui tare și nedrept. Apoi întorcându-se dela hotarul păgânilor pe alt drum, va urma în vremea întoarcerii la feliu ca la ducere, până ce va ajunge iar lângă iubita lui. În acest răstimp el s'a jurat să nu destăinuească numele său nimănui, luând pe acel de: Cavaler al Căinții și să nu schimbe măcar un cuvânt cu nimeni decât cu mine fără neartă trebuință și, mai ales, să nu arate fața lui nimănui. Jumătate din jurământ este împlinit, am ajuns de astă primăvară la hotarul păgânilor și acum ne întoarcem înapoi în Țara Franțuzească. Auzind că Craiul unguresc a pornit cu oaste mare asupra voastră, spre a scoate pe Domnul vostru, Bogdan, care este lăudat de toți ca vrednic și drept și a pune în locul lui pe altul, cunoscut prin fărădelegile lui, stă-

contră l-a ațâțat la nesupunere. De aceea cere pedepsirea părintelui și a celorlalți vinovați.

Ascultarea părintelui Murășan.

Acuzatul cere să poată vorbi românește. Asta și din cauză, că parohienii lui înțeleg mai bine această limbă. Cererea se primește, numindu-se un tălmăciu. Tot româneste vor fi ascultați și ceilalți acuzați.

Părintele Murășan începe românește și spune între altele următoarele: Înștiințarea despre vizita vicarului episcopesc Iaskovici am primit-o într-o zi de serbătoare. Eu îndată am anunțat despre aceasta pe credincioșii de pe amvon. Ei au primit vestea cu multă nemulțumire. Credincioșii nu voiau să primească pe vicar mai ales în școală. Văzând atâta nemulțumire, am dat poporului următorul sfat: Eu nu pot să fac nimic, deoarece mie îmi sunt legate mâinile. Dar dacă voi nu voiți să-l lăsați să intre în școală, să-i spuneți, că ați înaintat protest la Papa dela Roma, să aștepte deci și el, vicarul, rezultatul protestului. Dar să nu vă împotriviți jandarmilor, căci din asta se poate naște năcaz mare. — Era în ziua de 10 Maiu; mă aflam în biserică, unde serviam sfânta misă (liturghia), când între ciasurile 9—10 intră în altar un preot însoțit de un civil. Pe cel din urmă l-am cunoscut, era protopretorul Mațarași. Preotul care era Iaskovici, a păsit spre mine și s'a prezentat. Eu i-am răspuns: Intre cele împrejurări m'aș fi bucurat de vizita Dumnitale, dar așa, aflându-mă la sfânta misă, nu! — Până s'a petrecut această scenă, poporul s'a imbulzit spre noi, dăcându-ne aduc bine aminte, sub conducerea lui Iacob Moldovan, ne-a încunjurat și mereu rugau către Iaskovici: Afară! afară! — Iaskovici, văzând neliniștea poporului, a dat să iese din biserică, dar s'a întors din nou și i-a palăria, pe care o uitase în altar. Eu n'am văzut ce s'a mai întâmplat, dar am auzit, că poporul strigă mereu: Afară! iesi afară!

Președintele: Dumneata n'ai auzit clopotele sunând?

Păr. Murășan: Ba da, am auzit, dar nu s'a mai întâmplat și de altădată, că la ieșirea din biserică copiii, în glumă, trăneau clopotele. În fine am ieșit cu toții din biserică. În stradă protopretorele s'a întors spre mine și mi-a declarat, că ei reprezintă țara și vreau să vizitez și

școala. După cât știu au plecat apoi ambii spre școală și s'au încercat s'o viziteze fără știrea mea. La noi în Moftinul-mic sunt două școli.

Văzând însă primpretorul și vicarul furia poporului au plecat, după cât știu, la Domahida, unde încă voiau să facă „inspecție“. Ajunși acolo au poruncit jandarmilor să alerge la Moftin și să facă liniște. — N'au trecut nici 10 minute, după plecarea vicarului și a primpretorului din Moftin, și iată-i pe jandarmii călări, dând năvală în sat. În fața acestor stări întăritarea poporului a ajuns la culme. Tot satul era afară pe uliți. În fața școlii erau cei mai mulți: Bărbați, femei și copii duceau două cară de cărămidă în curtea școlii, ale cărei porți erau deschise. Jandarmii călări, fără a îndrumă pe oameni la ordine după cum prescrie legea, dau năvală în galop pe poartă și strâmtorese pe cei din curte de garduri și de păreți. Unii dintre cei atacați fără de veste luară niște lațuri de lemn și le ținură înaintea lor, să nu-i calce cu caii, alții, cari stăteau pe drum, infuriati de neașteptatul atac al jandarmilor, au apucat în mâni bruci de pământ și aruncară asupra celor doi din trăsură. Jandarmilor însă nu le-a făcut nime nimic. Într-aceea s'a produs o groaznică învălmășeală. Jandarmii loveau fără cruțare, cu toate că nimenea nu-i atingese cu nici o vorbă.

Președintele: Drept este, că Dumneata ai trimis pe Ceghi și Moldovan din casă în casă răspândind vestea să nu primească pe vicar?

Păr. Murășan: Nu-i adevărat. Ioan Ceghi a umblat cu o scrisoare în cauza alegerii de învățător. — Mai departe declar, că eu n'am agitat poporul, ci din contră am căutat să-l liniștesc. Cât pentru mine, ca preot, pot să mă supun ordinațiilor dela Papa, dar poporul nu poate să-și vânda limba și legea. Acestea nu sunt o marfă de lapădat.

Ascultarea altor acuzați.

Sfârșindu-se ascultarea părintelui Murășan urmează acuzatul Ioan Ceghi sen., care declară că nu se simte vinovat. El i-a spus vicarului numai atâta: Poftim și ieși afară din biserică, dar nu l-am lovit. El nici nu știă cine e. Dacă cumva vicarul a fost lovit, Moldovan nu știe de cine. Acuzatul i-a spus numai atâta, că lor nu le trebuie doi preoți, când abia pot susține unu.

Iacob Moldovan încă declară, că nu se simte vinovat. Altcum și el a strigat cătră vicar să iasă afară din biserică, dar nu l-a atins și nici nu știe cine ar fi dat în el. Ceva sunet de clopote a auzit, dar asta n'a fost alarm. Nu-i adevărat, că părintele Murășan ar fi ațâțat poporul. Acesta din priceperea lui a făcut ce-a făcut. E drept însă, că poporul striga: Nu ne trebuie alt popă!

Andrieu Botiș declară, că poate într-atâta să fie vinovat, fiindcă a întins un furcoiu de fer cătră jandarmii călări, când aceștia voiau să-l calce cu caii.

Femeia Maria Ioan Tarța și alți câțiva acuzați încă se declară, că nu se simt vinovați. Din contră, vina este a jandarmilor, cari au năvălit cu caii asupra mulțimii. Poporul a fost deci silit să se apere, care cum a putut: cu lațuri, ce tocmai erau în apropiere, altul cu un furcoiu, dacă l-a prins în mână etc. De vicar nu s'a atins nimenea, iar jandarmii încă n'au fost atacați.

Acuzatul **George Dănilă**, învățător în Sanislău, e nepotul părintelui Murășan. El venise înainte cu o zi să cerceteze pe unchiul său. Din cauza aceasta a fost învinuit, că el încă ar fi ațâțat poporul. O astfel de mărturisire ar fi făcut mai înainte acuzatul Iacob Moldovan cătră jandarmi. — Acum se ridică însă Moldovan și spune: Eu am făcut o astfel de mărturisire, dar e falsă, e minciună! Am fost însă silit să fac aceasta, căci voiam să scap din închisoare, având acasă femeia bolnavă. Și-apoi jandarmii nu-mi dădeau pace, că se descoper cel puțin pe un agitator, care a pus la cale aceasta mișcare a noastră. Din acest motiv am numit odată pe Dănilă.

Un alt vinovat este bătrânul **Augustin Cadar**, care în fața unei mulțime la primărie, în ziua cu pricina ar fi zis: Maghiarii vreau să ne răpească limba și religia, măcar că noi suntem mai mulți, noi plătim darea cea mai multă, noi dăm câțane mai multe și mai bune. Unguri-s proști, ei vorbesc o singură limbă, noi două.

Fasiunea vicarului Iaskovici.

La cererea apărătorilor președintele dă citire mărturisirilor vicarului Iaskovici. (El a fost omorât când cu bomba aruncată la Dobrițin. *Red.*)

După citirea acestor mărturisiri, advocatul **Dr. Iuliu Pordea**, în numele apără-

rul meu s'a hotărât să vă aducă ajutorul fratelui său. El a întrebat pretutindeni care din fruntașii moldoveni este mai slăbit prin faptele lui de vitejie și de pretutindeni i s'a răspuns că mulți viteji numera Țara Moldovei printre fiii săi, dar că cel mai viteaz dintre toți vitejii ești Dumneta. Și incredințându-se stăpânul meu că într-adevăr așa este cum vorbește lumea, iată că a venit drept la Dumneta și, el fiind de jurământul său să vorbească cu Dumneta, m'a trimis pe mine să-ți zic asta: Căpitane Mihule, primești Dumneta care ca de acum înainte și până la sfârșitul acestui războiu, Cavalerul Căinții să-și așeze cortul la otacul Dumitale și să fie în război cu Dumneta în lupta dreaptă ce o porți spre a-ți feri neamul și țara de rușine și de nedreptate?

Mihu ascultase mirat această lungă cuvântare. Din spusele lui Landi, din acele ale soției acestuia și din cărțile care le cetea la el, avea cunoștință de jurămintele făcute altă dată de cătră cavalerii din

Apus, pentru a ispăși vre-un păcat sau spre a mișcă inima iubitei, dar credea că asemenea întâmplări sunt lucruri ale trecutului, care nu se mai văd. Povestirea străinului găsi răsunset în simțirile lui cavaleresti și în starea inimii lui. Dar își zicea că dacă păcatul l-ar fi împins să greșască Ilenei, o pedeapsă ca aceea ce și-o impusese Cavalerul Căinții iar fi părut lui prea mică. Deci fără a stă la îndoială, el răspunse Măhnitului:

— Du-te și spune Cavalerului Căinții că primesc cu bucurie ca el să-și așeze cortul la otacul meu și că voi fi mândru să lupt pentru o pricină sfântă lângă un viteaz ca el. L'ași pofti la masa noastră oștenească, dar jurământul lui neiertându-i să-și arăte fața, greu ar putea să mănânce având pe cap coiful închis.

Măhnitul se închină și ducându-se la șaică, trecu iar dincolo. În curând Cavalerul Căinții cu Măhnitul, cu opt călăreți înarmați și cu doi cai purtând pojijia, se aflară pe malul stâng al Moldovei. Cava-

lerul Căinții încă nu descălecuse. El era îmbrăcat în fier dela cap până la picioare. Purta un coif împodobit cu pene de păun văpsite în negru, la care se vedea o singură deschizătură, în curmzișul lui, la înălțimea ochilor. La cingătoare îi atârna o spadă lungă în partea stângă, un junghier în cea dreaptă; brațul drept trecea prin cureaua unui scut de oțel în trei muchii, pe care se vedea zugrăvit un păun negru pe un câmp de argint. La călcâii lui se vedeau pinteni de aur. Calul, mare și puternic, era acoperit cu platoșe de oțel pe frunte, pe gât, pe șale și pe piept. De oblâncul de dinainte a șalii era atârnat un buzdugan greu, pene de păun văpsite în negru împodobeau șaua. Cei opt călăreți care urmau erau tot oameni zdraveni, acoperiți cu zale și înarmați cu spezi, junghiere, buzdugane și suliiți. Unul din ei ținea în mână suliița Cavalerului, lungă și grea, având la vârf o flamură roșie care era cusută pe un câmp negru.

(Va urma).

torilor face următoarea declarație: Apărarea va avea să se ocupe de aproape cu cele spuse de martorul Iaskovici. Iar pentru că nu cumva această critică legală să facă pe cineva a crede, că noi am fi călăuziți de cine știe ce ură personală, — în numele apărătorilor declar, că deși condamnăm faptele numitului martor, cunoscute în acest proces, condamnăm cu toată tăria și atențatul dela Dobrișin.

Ascultarea martorilor

s'a început Vineri, în ziua a doua a procesului. Cel dintâiu a fost ascultat prim-pretorul **Madarași**, care pe lângă Iaskovici e martor principal. El spune cum a însoțit pe vicar și cum s'au dus la biserică, iar vicarul a intrat în altar. Atunci deodată a auzit clopotele sunând într'o dungă, poporul s'a adunat cu totul și împingea pe vicar spre ușe, iar unii i-au dat trei pumni în spate. La asta au fost îndemnați și de preot, care a făcut un semn cu mâna în forma cum se dă semnul de binecuvântare.

La auzul acestor mărturisiri numai decât a intrat la mijloc apărătorul **Dr. Pordea**, care îi pune mai multe întrebări prim-pretorului: Dumneata ești reformat, de unde cunoști semnul nostru de binecuvântare? De unde ai știut că în Moftin e febră? Ai fost însărcinat să mergi în comună? De cine? etc.

Madarași răspunde: Nu cunosc semnul de binecuvântare în biserică românească, dar am cugetat, că acela e. Asupra întrebărilor a doua prim-pretorul nu da răspuns. La urmă spune — că printr'un act cu numărul atâta..., al cărui cuprins, e secret.

Apărătorul Pordea: Asta nu-i adevărat! Un act, care poartă număr oficios nu poate fi secret!

Tot asemenea au pus mai multe întrebări și apărătorii **Dr. Ciordaș**, **Dr. Lazar** etc. — **Madarași** de multe ori se incurcă și nu știa, ce să răspundă. La întrebarea prezidentului: Cum injurau oamenii? — el a răspuns: Asta nu știu! Ei vorbeau românește și eu nu știu nici o vorbă din această limbă. Dar când ne-am dus la școală poporul amenință și injură pe jandarmi, dând în noi cu tină.

Un alt martor este învățătorul **Nichita Cirs**. El spune, că **Ioan Ceghi** și **Iacob Moldovan** au luat mânerul dela ușa școlii, prin cecece au împedecat vizitarea școlii; **Vasile Pinte** e cel ce a trimis copii acasă din școală. Președintele confruntază pe acuzații susnumiți cu **Cirs**. Ei îi strigă învățătorului **Cirs**, că el nu spune adevărul. Asta din cauză de răzbunare, fiindcă la o alegere de învățător ei n'au votat pentru un neam al lui **Cirs**. — Mai mulți acuzați îi strigă lui **Cirs** în față, că el încă stăruia înainte de venirea vicarului, ca aceștia să nu fie lăsați în școală.

Martorul **Ioan Bontea** spune, că n'a văzut pe nimenea dând în vicar, dar pe el (pe martor) l-au năcăjit mult jandarmii, poate cu gând să-l facă să mărturisească cine știe ce.

Un băiat de 12 ani încă a fost ascultat ca martor. La întrebarea președintelui, că: Cine v'a spus despre venirea domnilor să viziteze școala? — băiatul răspunde: Domnul părinte a zis să venim la școală în haine curate, că sosește inspectorul. Acasă ne-a trimis domnul învățător **Nichita Cirs**. — Apoi a întrebat președintele: Văzut-ai tu ce făceau jandarmii? — iar băia-

tul a răspuns: Ei băteau oamenii cu teaca dela săbii. (În acest moment copilul e podidit de plâns, aducându-și aminte de cele văzute atunci).

Un alt băiat de 8 ani spune tot așa, că părintele **Murășan** le-a dat în grije să se îmbrace în haine curate, când va veni vicarășul. — Președintele îi amintește, că la ascultarea primă băiatul a mărturisit, cum că: părintele **Murășan** i-a trimis acasă din școală. — Băiatul răspunde: Domnul învățător **Cirs** mi-a dat o pițulă și mi-a zis să spun atunci așa...

După aceea au mai fost ascultați câțiva martori unguri, cari aveau să dovedească cum s'a pus la cale „agitația“. Unul dintre ei, deși de neam străin, a făcut astfel de mărturisiri, încât s'a putut constata, că renegatul învățător **Cirs** a spus la prima ascultare multe lucruri cu totul altcum, decum s'au întâmplat.

În fine **procurorul** se declară mulțumit cu mărturisirile de până acum și nu mai cere ascultarea celorlalți martori, cari sunt cu totul peste 10.

Vorbirea procurorului.

El este care reprezintă statul, legea; el este care a ridicat acuza contra celor 35 de inși. Acum, după ascultarea acuzaților și a martorilor, tot el trebuie să vorbească din nou și să ceară pedepsirea „răsvrătiților“, a „revoluționarilor“, sau cum mai sunt numiți bieții oameni.

Procurorul își începe vorbirea cu declarația, că: își retrace acuza față de patru inși, între cari sunt cei doi învățăte: **Ioan Torsan** din Moftin și **George Dămlă** din Sanislău, apoi **Romul Bontea** și **Vasile Tot**. Asta din cauză, că nu sunt destule dovezi contra vinovăției lor. — Cât pentru ceilalți acuzați, **procurorul cere pedepsirea lor, a tuturor**, fiindcă nu s'au supus față de autorități și au batjocorit o față bisericească, împedecând totodată vizitarea școlii. Față de părintele **Murășan** nu sunt dovezi în toată forma, că el ar fi fost ațâțatorul oamenilor, dar asta se poate deduce din cuprinsul mărturisirilor diferite.

Vorbirile apărătorilor.

S'au început Sâmbătă după amiază. Cel dintâiu a luat cuvântul dl **Dr. Iuliu Pordea**, care printr'o splendidă vorbire, ce a ținut mai multe ciasuri, a arătat nedreptatea și asupririle săvârșite față de credincioșii români greco-catolici, cari au fost înfundați la episcopia maghiară. Amărăciunea oamenilor e de înțeles. Asta s'a putut din destul vedea și în decursul desbaterei procesului.

Tot Sâmbătă după amiază a mai vorbit dl **Dr. Romul Boilă**, iar domnii **Dr. Ioan Ciordaș** și **Dr. Aurel Lazar** au vorbit luni, când la ciasurile 12 din zi apărătorii români au sfârșit cu ce-au avut de spus. (Unele părți din aceste frumoase vorbiri le vom da în numărul viitor).

Sentința.

Justițici maghiare nu i-a trebuit mult pentru aducerea sentinței. Deși procesul a ținut atâtea zile, totuși când a fost la cernerea lucrului, — pe baza celor mărturisite, — că adecă oamenii sunt vinovați sau nu, hotărîrea a fost iute gata, iar acum e salvată patria.

Grozava sentință, pe care o îndură neînfricării martiri pentru neam și lege din Moftinul mic, e următoarea:

Părintele **George Murășan**, de 55 ani, 1 an și 6 luni temniță ordinară.

Ioan Ceghi sen., (63 ani), 8 luni temniță ordinară.

Iacob Moldovan (31 ani), 6 luni.

Petru Tarța (23 ani), 6 luni.

Andrei Botiș (19 ani), 3 luni.

Grigore Borota (35 ani), 3 luni.

Ioan Ceghi jun. (36 ani), 3 luni.

Stefan Șoncodi (28 ani), 3 luni.

Pavel Șoncodi (28 ani), 3 luni.

Grigore Bontea (33 ani), 3 luni.

Augustin Cadar (70 ani), 3 luni.

Ioan Variu (20 ani), 3 luni.

Maria Ioan Tarța (26 ani), 15 zile.

Ceialalți acuzați au fost achitați. Celor pedepsiți li se socotește timpul, cât au fost mai înainte ținuti în închisoare preventivă (în decursul cercetării după întâmplările din Moftin).

Publicarea sentinței a fost primită cu nepăsare de cei condamnați, deși nu se așteptă o pedeapsă atât de aspră. Atât ei, cât și apărătorii, au înștiințat recurs contra sentinței. Procurorul s'a declarat de mulțumit...

Astfel s'a sfârșit procesul, care timp de patru zile adunase atâta lume în Sătmar. Cănd diferitele mărturisiri și cugetând la sentință, îi stă omului mintea în loc. Oare acestea sunt semnele de pace, care să aducă liniște în satele românești alipite la episcopia maghiară? Oare așa vrea să se întărească episcopia dela Hodorog? Prin astfel de procese vrea prim-ministrul Tisza să „impac“ pe Români?...

Știri politice din străinătate

Războiul dintre Statele-Unite și republica Mexico se pare, că nu va lua întinderi mai mari. Până acum nici nu s'a declarat războiul în toată forma, ci s'au întâmplat numai câteva cioniri mai neînsemnate. De altcum republicile americane **Brazilia**, **Argentina** și **Chile** și-au oferit Statelor-Unite serviciul spre a mijloci și lucră la încunjurarea războiului, adecă să mijlociească pacea între cele două state. — Statele-Unite au primit mijlocirea republicilor americane, iar despre Huerta, președintele Mexicului, se crede, că încă va primi.

Neînțelegerile între Statele-Unite și Mexico s'a ivit din cauza unor marinari din Statele-Unite. Aceștia au fost prinși de Mexicani și puși în închisoare, fără a fi îndreptățiți la așa ceva. Ei au fost însă încurând eliberați, iar autoritățile mexicane au trebuit să-și ceară iertare dela ministrul (ambasadorul) american pentru purtarea nedreptății. **Wilson**, președintele Statelor-Unite, n'a voit să se mulțumească numai cu atâta, ci a cerut, ca Mexicani să dea satisfacție și prin niște salve de tunuri în fața steagului american. Asta au zis Mexicani, că e o prea mare umilire pentru ei, de aceea n'o fac. Urmarea a fost că Statele-Unite au adunat o mulțime de trupe în apele Mexicului, iar după aceea au ocupat orașul mexican **Varacruz**, fără a avea mari pierderi, doar câțiva morți și răniți. — Pornirea aceasta a Americanilor a întărit rău pe Mexicani, cari acum sunt foarte războinici. **Wilson** a amenințat, că va trimite contra Mexicanilor o jumătate milion de soldați. Dar **Huerta**, președintele Mexicului, a declarat, că el în scurtă vreme poate aduna o armată de peste trei milioane, cu care ani de zile să țină piept Americanilor.

Poezii populare.

Din Fundul-Moldovei
(in Bucovina).

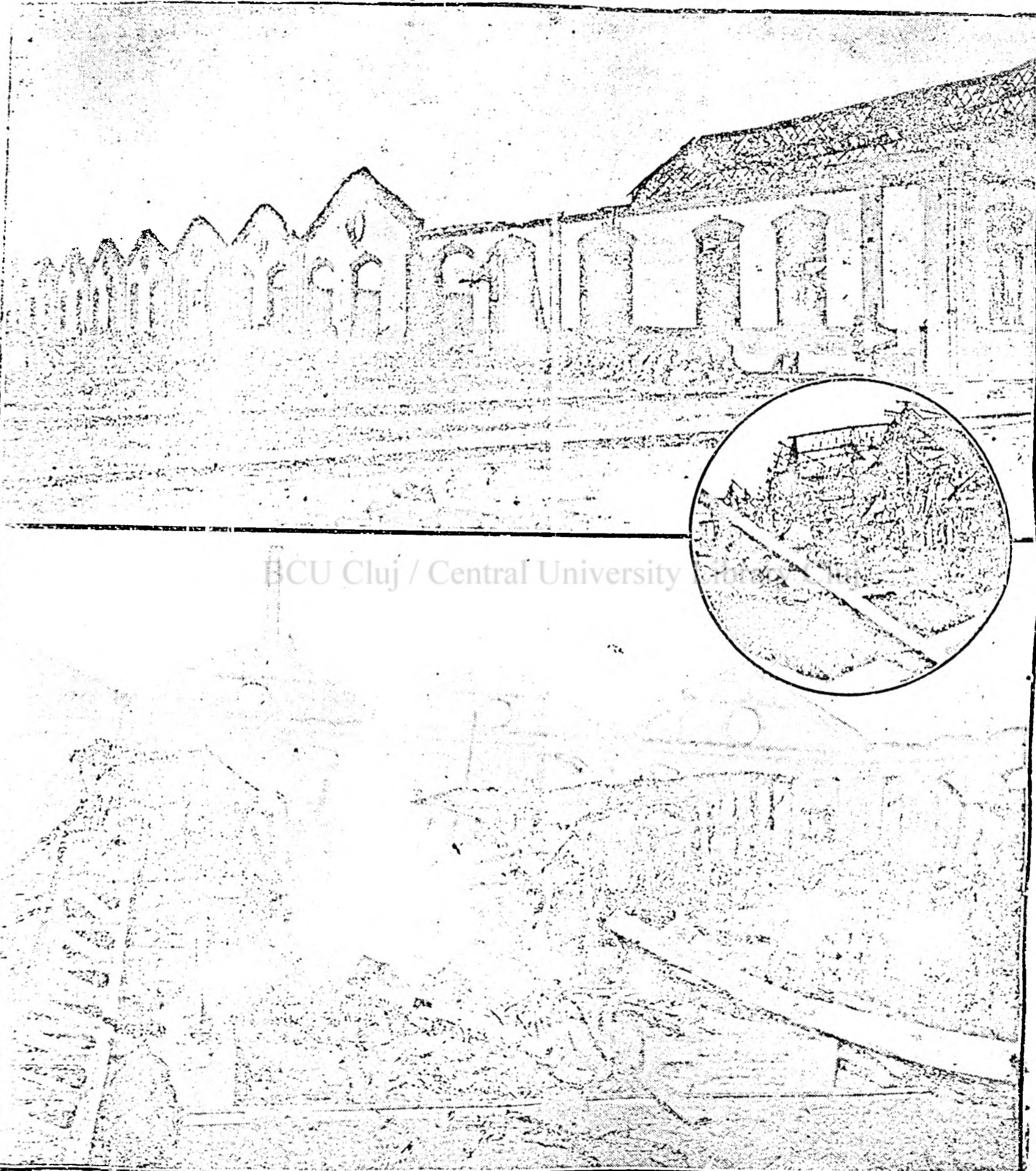
Urâtul din ce-i făcut?
— Din omul care-i tăcut?
Urâtul din ce-i iscat?
— Din omul care-i buzat!

Pune-o buză peste alta
Și iată: urātu-i gata.
Iar urâtul n'are leac,
Numai pânză și toiag,
Și cămașă dintr'un sac,
Cu patru scânduri de brad:
Acelea-s la urât leac.

Frunză verde mere-pere,
Hai la crâjmă măi muere,

Să mai bem și noi la bere.
— Eu aș merge, mă bărbate,
Dar ti 'mbătă și mi-i bate.
Și-or râde oameni de noi,
Că se bat două nevoi.
Și-or râde oamenii tare,
Că se bat două tândale.

Culese de *Constantin Poenariu.*

Un foc mare în Dobrițin.

BCU Cluj / Central University

În orașul unguresc Dobrițin, — de însemnătate pentru noi Români prin aceea, că acolo și-a ales reședința episcopul marilor greco-catolic, asupra căruia s'a făcut de curând atentatul cu bomba de ecrasit. — S'a iscat în zilele trecute un foc mare. Acesta s'a întâmplat Sâmbătă spre Duminică, în 18 spre 19 Aprilie n. Focul a izbucnit în fabrica de vagoane a statului. Au ars 26 vagoane de persoane, între cari sistem Pullmann și 85 vagoane de poartă în valoare de 815 mii coroane, edificii

în valoare de un milion și unelte în valoare de 200 mii coroane.

În toate atelierelor acestei fabrici sunt ocupați 450 de lucrători, dintre cari o parte vor lucra, acum un timp, afară în liber, iar unii vor fi mutați în alte părți. Asupra cauzelor focului s'a putut constata următoarele: Niște lucrători, când au plecat acasă, și-au acățat hainele de lucru într'un castan din atelierul unde se vopsește cu felurite lacuri. În buzunarele hainelor erau diferite sdrențe pline cu terpentin și ben-

zin. Aceste zdrențe s'au aprins în castan, prin cece toate cele din apropiere au luat foc. Stângerea focului a fost grea din cauza lipsei de apă. În noaptea următoare mai mulți inși au încercat să fure diferite unelte și părți de mașini, cari erau împrăștiate pe-afară. Din cauza aceasta s'a cerut o companie de infanterie, care să păzească de furt. — Chipul de sus arată trei vederi după stângerea focului în atelierelor fabricii.

Din dietă.

(Continuare de pe pagina 3.)

Prim-ministrul Tisa răspunde îndată deputatului Vaida

zicând între altele următoarele: Impărtășesc părerea dlui deputat Vaida asupra criticei, pe care o face pornirilor rusofile ale unor cercuri. Dar acum nu vreau să mă estind mai pe larg asupra acestei chestii, fiindcă voi avea prilej a face aceasta în delegațiuni. Mă miră însă cutezanța dlui deputat, care critică pornirile rusofile ale altora, poate fiind de părere, că nu știe nimenia legăturile strânse dintre dl deputat Vaida și frații Gerovski și prietiniile acestora.

Dr. Vaida strigă: Am să răspund îndată la această învinuire.

Prim-ministrul Tisa: Și eu aștept răspunsul D-Voastră.

Dr. Vaida cere cuvântul pentru a da lămuririle de lipsă.

Președintele dietei întreabă pe deputați, dacă sunt învoiți? Se răspunde: da, suntem învoiți.

Răspunsul deputatului nostru Dr. Vaida.

Onorată cameră! Primul-ministru a adus o învinuire atât de mare în contra mea, despre care cei mai mulți dintre D-Voastră nu aveți ideie, astfel că îmi țin de datorie, ca să nu las nici un moment fără răspuns această învinuire.

Dl prim-ministru a spus, că are cunoștință, ca eu aș avea legături cu frații Gerovski. Eu cunosc pe cei doi frați. Ei sunt acum în închisoare, pentru că sunt învinuiți de propagandă rusofilă. Ce nume de botez au nu-mi aduc aminte. Dar știu, că unul e medic în Karlsbad, iar pe celalalt l-am întâlnit o singură dată, când m'a cercetat cu frate-său. Pe medicul Gerovski l'am întâlnit de trei ori în viața mea. — Dle prim-ministru, poftiți și-l întrebați pe Gerovski: ce am vorbit cu el și ce ținută am luat eu în ce privește pornirea lui rusofilă? Poftiți și-l întrebați și pe celalalt, cu care m'am întâlnit o singură dată în viață: că față de el, când m'a cercetat cu frate-său, ce ținută am luat în chestia rusofila? Atunci dl prim-ministru se va convinge, că și între patru ochi și între șase ochi am mărturisit totdeauna aceleași vederi în această chestie, ca și în dietă și atunci, când mi-am spus părerea mea politică în foi.

Dar e curios lucru cum a putut ajunge dl prim-ministru la *convingerea* de a ridică contra mea o astfel de învinuire. Pentru lămurire voi aminti pe scurt unele lucruri. În vara trecută m'a vizitat un tânăr în Karlsbad, unde faceam praxă medicală (ca medic la băile de acolo). Tânărul avea o scrisoare de recomandare dela colegul meu medicul Gerovski. Cuprinsul scrisorii era: „Îți recomand pe dl cutare și vă rog a-i da ascultare câteva minute“. Eu l-am întrebat: Cu ce vă pot servi? El mi-a spus, că e Rutean din Ungaria, candidat de avocat în Budapesta și e tare urmărit de polițiștii maghiari secreți din Budapesta; fiind copil de preot rutean îl doare inima când vede cât e de asuprită țărâtimea ruteană.

Eu l-am întrebat mai departe: Cum se poate, că în Ungaria Rutenii n'au pe nici un bărbat de frunte de-ai lor, care să se intereseze de soarta poporului? Pe Dumnezeu te cunosc ca primul pentru așa ceva.

Tinărul rutean mi-a răspuns: Dle deputat, la noi stau lucrurile de așa, că în contra unui tânăr rutean — dacă el se arată

cu idei naționale — pornesc o goană mare și-l nimicesc cu totul.

I-am răspuns: Mă bucur, că se află un Rutean, care îndrăznește să se ridice în interesul poporului său. Dar la aceea să fii pregătit, că te așteaptă soarta cea mai grea. Una te rog, să ai grije, ca să nu te dai în apele rusofile, ci înființează o foaie. — Observ, că el a cerut trei lucruri: ar dori să redacteze o foaie, să înființeze o bancă și ar face studii de călătorie în străinătate, iar eu, ca bărbat naționalist nemaghiar, având cunoștințe și experiență, să-i dau sfaturi. La acestea i-am răspuns: atunci ai putea face o foaie mică, dar să nu pornești cu idei rusofile. În ce privește banca nu vă pot servi cu sfaturi, fiindcă nu cunosc împrejurările D-Voastră. Adresează-te unui fruntaș slovac. Acum el îmi zice — amintesc că am vorbit la o altă vreme două ciasuri — să-i dau o recomandare către fostul deputat Milan Hodza. — I-am răspuns, că îi voi scrie să-l primească, dar nu i-am scris. Și o să vedeți de ce. Tinărul rutean mă rugase — și asta a fost cauza că nu l-am servit — să-i dau un bilet de recomandare în Moravia, unde politicieni slavi țin o consfătuire în cerc restrâns. — Atunci l-am întrebat: Cum vii D-ta la mine cu așa ceva? Eu nu cunosc pe acei domni! De ce nu ți-a dat Gerovski? — El îmi răspunde: Gerovski e tânăr, pe când recomandarea dlui deputat ar trage mai mult în cumpănă. — I-am răspuns: eu nu-ți pot da astfel de recomandări, fiindcă nu cunosc pe acei domni. De altcând cătră cine ai dori recomandare? — Cătră Markow, deputatul din dieta Austriei, fu răspunsul. — Ei, dar acela are vederi rusofile, zice eu. Cum să-ți dau recomandare cătră acela, a cărui politică nu o împărtășesc și pe deasupra nici nu-l cunosc în persoană. — El îmi răspunde: asta n'are de-a face, să-i dau numai câteva șire, apoi aceea e treaba lui dacă îl vor primi ori nu. — Din nou i-am răspuns, că îmi pare lucru tare curios, că îmi cere mie recomandare pentru un astfel de congres rusofil. — În fine tinărul a plecat fără recomandarea dorită.

La vr'o 3-4 săptămâni mă pomenesc odată, că tinărul rutean vine din nou la mine. Fiind eu ocupat și nefacându-mi impresie bună, nu l-am servit. A venit și a doua oară și acum mă rugă să-i spun, dacă e cu putință, ca partidul naționalist din dietă să se intereseze de soarta Rutenilor, deoarece acolo se pregătește un proces monstru (în Sighetul Marmăției), iar asta e un adevărat scandal, fiindcă oamenii sunt nevinovați. Tinărul m'a întrebat: n'am fi învoiți noi, deputații naționaliști, să întrebăm în dietă guvernul asupra acestei chestii? — Eu i-am răspuns: „Domnule, dacă îmi dai amănunte, ca să pot dovedi ceea ce spun, atunci voi întreba eu, sau altcineva, deoarece îmi țin de datorință să mă întrepun pentru cei apăsați, fie maghiar ori nemaghiar, socialist, rutean sau orice, — dar dacă nu-mi poți da amănunte, nici eu nu pot întreba“. După acest răspuns domnul meu a plecat și mai mult nu l'am văzut.

Cu privire la această chestiune am voit să iau cuvântul când s'a desbătut chestia românească, dar având mult material, a trebuit să-mi scurtez vorbirea. Acum pot însă spune, că acel domn, care s'a prezentat la mine ca un tânăr rutean, e Duliskovici, detectiv (polițist secret, om plătit pentru a spiona incoace și încolo) în slujbă la poliția de graniță. Dacă dl prim-ministru vrea să vadă scrisoarea, ce mi-a adus-o dela Gerovski, pot să i-o arăt,

căci aș voi să nu rămână lucrul numai așa. Dacă trageți la îndoială declarațiile mele, cari le-am făcut aici în dietă și-i credeți mai mult lui Duliskovici, care poate m'a denunțat (pârît, arătat mai marilor lui), — atunci poftim și mă dați în judecată, ca să fiu înfățișat cu Duliskovici și cu cei doi Gerovski, pe cari am avut ocazia să-i văd de două-trei ori.

Prim-ministrul Tisa

se scoală și face observația: Poate în ședința de mâine voi avea puțința să vă arăt scrisoarea de recomandare, pe care Gerovski a trimis-o dlui deputat.

Dr. Vaida strigă: Scrisoarea de recomandare? Asta e cu neputință!

Contele Tisa: Dacă nu-i așa, o să vedem!

Dr. Vaida: Scrisoarea, mă rog, e la mine!

Contele Tisa: Să lămuresc și eu chestia. Noi avem la îndemână o scrisoare de recomandare a lui Gerovski. Cuprinsul acestui bilet (scrisoare) în tot cazul mă îndreptățește la învinuirea, ce i-am adus-o dlui deputat. Biletul îl voi arăta mâine în cameră.

Ședința de Vineri, 24 Aprilie n.

S'a deschis la 11 ore. Indată după deschiderea ședinței ia cuvântul ministrul-președinte Tisa, care spune, că vrea să dovedească cele făgăduite în ședința de ieri. Descrie pe frații Gerovski, dintre care unul, medicul Roman Gerovski, petrece iarna în Petersburg, iar vara în Karlsbad. Celalți doi frați, Alexe și George, sunt de prezent deținuți în închisoare (până se sfârșește cercetarea), fiind învinuiți pentru agitație rusofilă pe teritoriul Monarhiei. Tisa arată apoi un bilet de vizită adresat deputatului Vaida, care bilet medicul Gerovski l'a dat lui Duliskovici în 8 Martie 1912 sau 1913. Pe bilet sunt scrise următoarele cuvinte: „Dr. Roman Gerovski recomandă pe dl Duliskovici, candidat de avocat, care e un bun Rus ung și un om de absolută încredere.“ — După aceste cuvinte pe un simplu biletel Tisa dă cu socoteala, că între Gerovski și deputatul Vaida există aceleași gânduri.

Deputatul Vaida

se ridică din nou și îi observă prim-ministrului, că se razimă pe o suspiciune slabă de tot. Dl prim-ministru nu m'a convins, că Gerovski a scris această scrisoare. Eu n'am tăgăduit, că am primit o scrisoare prin mijlocirea unor agenți. Și chiar acest caz este de fapt ciudat! Eu am luptat totdeauna contra rusofililor. Acum vine prim-ministrul și mă atacă, că întretin legături cu ei. Dacă ar fi arătat aici o astfel de scrisoare, pe care aș fi scris-o eu la Gerovski și dacă această scrisoare ar cuprins ceva lucruri politice, atunci, re-nosc, aș fi un om pătat.

E ceva curios, că anumiți oameni politici nu se sfiesc de lucruri ca cel de față: să-mi trimită pe cap pe Duliskovici, cu scopul de-a afla dela mine lucruri, pe cari eu nu le împărtășesc. — Ca mâine se poate întâmpla, că acest Duliskovici să arete o scrisoare, adresată mie, dela contele Bobrinski (un mare Rus), — iar contele Tisa va crede îndată, că eu am legături strânse și cu Bobrinski. — Ar fi mai bine, dacă contele Tisa ar recunoaște, că m'a atacat pe nedreptul.

*

Cu acestea s'a sfârșit discuția în această chestie, prin care prim-ministrul Tisa a avut de scop, ca să compromită înaintea

pe deputatul Vaida, iar în legătură cu el partidul național român. Pentru împărțirea și a celei mai mici bănueli, domnii deputați Dr. Teodor Mihali și Dr. Stefan C. Pop au dat următoarea

Declarație.

Pe timpul discuției în dietă asupra consfățuirilor dintre contele Ștefan Tisa și comitetul executiv al partidului național român din Ungaria și Transilvania, deputatul dietal Dr. Alexandru Vaida-Voevod în conferința clubului a destăinuit cum a fost împrejmuit de agentul provocator Duliskovits în urma manoperei guvernului. L-am rugat să renunțe (să nu stăruie) la desvălirea în publicitate a acestor machinațiuni detestabile, deoarece nu voiam să se tulbure discuțiile din chestiune, mai ales că atât comisiunea de zece, cât și ministrul-președinte contele Ștefan Tisa și-au dat cuvântul a fi cât se poate de nepărtinitori. Amicul și colegul nostru dl. Dr. Alexandru Vaida-Voevod s'a conformat dorinței noastre, deși eră adânc indignat, că tocmai sub masca unui popor de aceleași suferințe s'a făcut încercarea de a compromite sentimentele sale bine cunoscute de credință față de monarhie.

Revoltați și adânc mâhniți am aflat despre ieșirea destul de nepotrivită a ministrului-președinte contele Ștefan Tisa și consternați vedem, că pe baze atât de subrețe susține o acuză (invinuire) atât de gravă în loc să răspundă loialității noastre cu aceeași loialitate. Ca bărbat de stat cu mare răspundere aveam datorința să dea deplină satisfacție celui acuzat pe nedreptul.

Purtarea ministrului-președinte contele Ștefan Tisa face impresia, că ține cu orice preț să ne prezinte ca rusofili (că ținem cu Rușii). Poate ar dori, că dacă arde casa lui, să ardă și a noastră. Dar deputatul Dr. Alexandru Vaida-Voevod a spus în vorbirea sa vederile partidului nostru și ale întregului neam românesc și de la această politică nici de hatărul contelui Ștefan Tisa nu ne vom abate. Noi ne identificăm cu amicul și colegul nostru Dr. Alexandru Vaida și regretăm adânc că evenimentele grele ne țin departe și nu am putut sări momentan în ajutorul lui.

Sătmar, 25 Aprilie.

Dr. Teodor Mihali,
Dr. Stefan C. Popp,
deputați în camera ungară.

Ce zic alte foi?

Foile nemțești din Austria se miră: cum de Tisa a încercat să arunce în față Românilor — și îndeosebi deputatului Vaida — niște invinuri atât de netemeinice? Hahamul de Tisa tocmai asta dori: să arete, cercurilor conducătoare din Viena, că uite, Românii lucrează pe sub mână cu Rusofili! Dar nu i-a succes, fiindcă asta nu-i adevărat! — Chiar și unele foi ungurești, de pildă „Világ“, se miră de ușurința lui Tisa în această chestie.

Noi am dat în foaie toate amănunțele mai de seamă în această chestie, fiindcă aflăm cu cale, ca cetitorii nostri să aibă stire cum se fac tot felul de spionări și încercări de-a afla asta și ceia. Odată cu un deputat, altădată poate cu un preot sau învățător, ori chiar cu vr'un țaran de-ai noștri. Mai zilele trecute am auzit, că în Sibiiul nostru a petrecut un detectiv din Budapesta timp de câteva săptămâni.... Că ce caută pe aici, nu voia să spună nimănui....

Știrile Săptămânii.

Sibiiu, 30 Aprilie n.

„Infrățirea“

centrala însoțirilor sătești.

Duminecă în 13/26 l. c. s'au întrunit în Sibiiu delegați de-ai însoțirilor noastre sătești și au decretat înființarea unei centrale a însoțirilor cu numele „Infrățirea“, constituindu-se în chipul următor: *Consiliul de control*: president: Dr. Lucian Borcia, adv. Sibiiu, vicepresident: Ioan Chirca, notar, Săliște; membri: Ioan Alexandru, preot, Ilimbav, George Barescu, preot, Comăna sup., Ascaniu Crișianu, profesor semin., Sibiiu, Iuliu Josan, preot, Brisnic, Iacob Manoil, notar, Topârcea, Timotei Popovici, prof. seminarial Sibiiu și Teodor Trifa, inv., Pianul inf. *Consiliul de administrație*: president: Dr. Vasile Stan, prof. semin., Sibiiu, vicepresident: Ioan B. Boiu, preot, Sibiiu; membri: Dr. Silviu Dragomir, prof. seminarial, Sibiiu, Nicolae Iancu, conferințiarul cooperativ al „Asociației“, Sibiiu, Vasile Moșoiu, notar, Apoldul inf., Traian Petrișor, preot, Cușteriță, Romul Platoș, preot, Turnișor, Vincențiu Pop, preot, Sâmbăta sup., Eugen Todoran, prof., sem., Sibiiu, Victor Tordășan, exactor arhidieceșan, Sibiiu și Nicolae Vidrighin, proprietar, Rășinari. Tot în adunarea aceasta s'a hotărât în mod principal, ca centrala să nu apeleze la capital străin, ci să intre în legătură cu instituturile noastre de credit.

Alte amănunte asupra întrunirii de Duminecă nu putem da. Lucrurile s'au aranjat și petrecut de așa, încât aflăm cu cale mai bine a tăcea, decât a vorbi. Asta nu din cauză, că *n'am putut* sau *n'am avut dreptul*, — fiind vorba de o chestie țărănească și un organ popular, — ci ne abținem de la amănunte numai din motivul următor: nu voim să ni-se impute la vreme, că am fi contribuit la îngreunarea realizării centralei sau la zădărnicierea ei.

Regele Carol al României a implinit Lunia trecută etatea de 75 ani. În această zi s'a ținut slujbă dumnezeiască în toate bisericile din România, aducându-se mulțumită lui Dumnezeu, pentru îndelungata viață dăruită Majestății Sale Regelui Carol, care din acest prilej a primit o mulțime de felicitări de la domnitorii Europei și corporațiunile înalte din România etc.

Conferențele dela „Asociație“ s'au încheiat Dumineca trecută. Ultimul conferințiar a fost învățătorul profesor dela universitatea din București, dl. *Simion Mehedinți*, care a vorbit despre „Cultura românească în veacul al 19-lea“. Timpul de aproape două ciasuri, cât a vorbit dl. Mehedinți, a fost o adevărată înălțare sufletească. Cu o deosebită măiestrie ne-a înșufolat nădejde în viitorul neamului nostru, care a dus-o în trecut mult mai rău, ca de prezent. Și totuși n'a perit! Azi cu atât mai puțin să ne temem! Neamul nostru are un viitor mare! Dl. Mehedinți vorbea atât de dulce și de pătrunzător, încât zile întregi l-ai fi tot ascultat. La urmă a fost viu aplaudat din partea numărului public de față.

† Dr. Stefan Morariu avocat, iuriconsultul institutului „Vatra“ din Cluj, membru în comitetul național etc., după lungi și grele suferințe, împărțit cu sfîn-

tele sacrameinte, în etate de 47 ani și în al 16-lea an al fericitei sale căsătorii, a trecut la cele eterne, Luni, în 27 Aprilie st. n., la orele 12 a. m. Rămășițele pământesti s'au transportat în 28 Aprilie la 11 ore a. m., dela capela clinicei din loc, până la gară și apoi s'au așezat în 29 Aprilie la 2 ore p. m. în Gălpăia (com. Sălagiu), în cripta familiară spre vecinică odihnă.

Răposatul a fost un Român vrednic și însuflețit pentru cauza sfântă a poporului nostru. A luat parte la toate mișcările naționale în anii din urmă. Societatea românească din Cluj încă perde un membru valoros al ei. — Fie-i țărâna ușoară și amin-tirea neuitată!

Cununie. D-șoara Chivuța Șufană din Mercurea și dl. Dumitru Sârbu din Boz își serbează cununia lor religioasă Duminecă în 10 Maiu n. 1914, în biserica gr.-or. din Mercurea.

Reuniunea meseriașilor români din Cincul-mare a aranjat a doua zi de Paști o petrecere teatrală împreună cu joc în favorul fondului pentru zidirea unei case naționale în loc. — Trebuie să relevez, că ținta petrecerii a fost cu scop foarte nobil, și într'al doilea rând pe meseriașii ca atare se cere dela orice om, care ține la neamul lui — să-i sprijinească și să le dea mână de ajutor întru ridicarea și pronunțarea lor — cu toate acestea poporul din Cinc cu ocaziunea acestei petreceri nu și-a făcut datorința. Incăpăținarea arătată numai spre rușine le poate fi. Abia s'au prezentat vreo 8 capete de familie. — Spre părerea de rău a celor cari nu le vreau înaintarea, rezultatul moral al petrecerii a fost din cele mai strălucite. Diletanții în predarea rolurilor au jucat atât de bine, încât prin talentul arătat au putut fi invidiați și de adevărați artiști. Cu deosebire au stors aplause d-șoarele: Victoria Dumitru și Ana Baștia; domnii: V. Stângu, Iftin Vereș, D. Gherghel, Vic. Gherghel, And. Pologea și „puradelul“ N. Geamăn. — După producțiune s'au jucat atrăgătoarele jocuri naționale „Călușorul“ și „Bătuta“ de un grup de 9 tineri sub conducerea vătafului Nic. Gherghel. — De asemenea și venitul material a fost — între împrejurările de azi — mulțamitor. Din venitul de 156.80 cor. după detragerea speselor de 120.80 cor. a rămas un venit curat de 36 cor. Din aceasta sumă s'a trimis 2 cor. „Fondului ziaristilor români din Ardeal“ (le-am primit azi la administrația noastră. *Red. Foi Pop.*) iar restul de 34 cor. s'a depus la banca „Armonia“.

Cu aceasta ocaziune au binevoit a susprăsolvi următorii domni: Dr. A. Vasu, adv., 3.60 cor.; Dr. Graczi, notar jud., V. Ioaneș, c. adv., Henning, prim-pretor, Prasnowsky, med. vet., Binder și V. Mărginean penz. câte 2 cor.; G. Martin, comerc. 1.20 cor.; Coanta, preot, D. Antinie, comisar, I. Crișan, c. adv., Zeffer G., executor, I. Pascu, cocoj, L. Bozdog, comerc., Radu, Crastea câte 1 cor.; biletele și le-au răscumpărat domnii: Dr. Daragus A., adv. cu 5 cor. și V. Bugneriu, teol.-inv. cu 1 cor. — pentru care li se aduce și pe calea aceasta mulțamirile cele mai călduroase. *Un sprijinitor al meseriașilor.*

Nota Redacției. Am dat loc acestui raport întocmai cum ni s'a trimis, deși noi suntem de părere, că neinteresul poporului față de petrecerea meseriașilor din Cinc își are alte motive, ci contra altor persoane....

Producțiunea din Copăcel. Ni-se scrie: Fie-mi permis Domnule Redactor, ca în coloanele prețuitei noastre „Foaia Poporului” să raportez despre o producțiune teatrală-muzicală a copăcenilor. *Cea dintâi* manifestațiune culturală de natura asta în comună, fiindcă o singură dată s'a mai văzut în Copăcel teatru și cântări și anume din prilejul adunării generale a *despărțământului Făgăraș al Asociațiunii*, la anul 1901. — Invățătorii locali și preotul, dar mai cu seamă zelosul dascăl Valeriu Turdean, a rupt ghiața înghebată de-un an un cor bisericesc din următorii țărani: Ilie Streza, George Rânea, Ion Mânea, George D. Grecu, Dănilă Pop, Dănilă Mânea, George Streza, Tămaș Lup, Ion Lup, Ion T. Grecu, George David Grecu, Nicolae Suci, Matei Manta și Candid Lie.

A doua zi de Paști a pus la cale *prima* reprezentație în acest sat ferit de lumină și sub strajnică stăpânire a *Sfântului Spirit*. Programul a fost bun și variat. Toată cărturărirea din satele învecinate a participat, suprasolvind următorii domni cărora le aducem și pe această cale mulțumitele noastre: I. Corsatea 1 cor., V. P. Comșa 2.50 cor., O. Alămorean 1 cor., Drul Negrea 1 cor., T. Radeș 1 cor., Ianu Vas 1 cor., G. Andreiaș 1 cor., F. Faroga 1 cor., I. Radeș 50 bani, V. Fărcăș 1.50 cor., G. Socol 50 bani, I. Fetu 50 bani, A. Dimboiu 50 bani, E. Dimboiu 50 bani, Răduleț 50 bani, M. Chișdean 40 bani. Pentru popor s'a dat și după amiază o reprezentație. Toate punctele de cor (considerând faptul că toți coriștii sunt începători) au fost bine. Lauda se cuvine zelului și dragostei de cauză a dlui învățator *Turdean*. — Au placut mult piesa dlui Onițiu „In sat la Tânguești”, „Merodul și negustorul” de A. Pam, precum și monologul „Achim Filăru”, cari toate au fost foarte bine preluate de săteni. — După teatru s'a încins un joc vesel. După ce gatau „domni” cu bostonul, începea „nația” cu „jocul nostru”, de-ți era mai mare dragul. Lautarii din Făgăraș cântau cele românești încât îți era primejdnică talpa papucilor. Și-a mers așa până în zori de zi, amestecați fiind nădrăgari și plugari și petrecându-se cu gândul de-a continua pe calea apucată dându-se mereu reprezentații și coruri potrivite pentru țărânie.

Modestul venit curat de 40 cor., este destinat pentru înmulțirea bibliotecii populare întemeiată încă la 1901 de Făgărașeni. Țin să mulțumesc dlui învățator *Turdean* pentru ostenele rugându-l să continue pe drumul bun: luminarea poporului prin teatru, cântec și carte — tuturor diletanților țărani cari au cântat și au jucat teatru. — și cărturărirea din împrejurime, care a participat, sprijinind o bună năzuință. Rog de încheiere pe plugarii din Copăcel să dea ascultare conducătorilor urmărirea-le povețele și cetind mereu din cărticele, cari se vor cumpăra acum pentru biblioteca lor. Deviza: Înainte! *Coresp.*

† **Baronul Fejervari**, cel care pe vremea luptelor coaliției (partidele unite) ajunsese prim-ministru al Ungariei și a dus o luptă înverșunată contra corifeilor Koșut-Aponi etc., a murit zilele trecute în etate de 81 ani.

Aviatorul Ziegler a executat Dumineca trecută sborul anunțat, în fața unui public numărös, care umpluse câmpul Poplăcii. Sborul a ținut aproape o jumătate de cias. În acest timp a sburat peste Si-

biiu, Turnișor și s'a întors spre Cristian ca o pasere măiastră, iar la urmă s'a lăsat jos cu deplină siguranță.

Ucigașul George Rozor, care și-a omorât părinții săi, pentru care faptă judecătoria l-a pedepsit cu moarte prin ștreang, — a fost spânzurat Mercuri în 22 Aprilie n., la 6 ore dimineața, în Alba-Iulia. Actul executării s'a început la 6 ore și 6 minute, iar la 6 și 17 minute medicii tribunalului au înștiințat, că osânditul și-a dat ultima suflare. Dorința de pe urmă a ucigașului a fost, că în ziua ultimă să-l lase să se îmbrace în hainele lui, nevoind ca pe cece l-ar vizită în ziua din urmă a vieții să-i primească îmbrăcat în haine de rob. — Iată cum a sfârșit un suflet întunecat!

Urâtă faptă. Ni-se scrie: În comuna noastră Socodor (comitatul Arad) în 20 Aprilie st. n., niște făcători de rele au aprins casa bietului țaran Petru Barna. Focul neputând fi stâns, au ars casa și mai multe edificări. Totodată a ars și cucuruz în valoare de 1000' coroane. *Un abonat.*

Plâns și răs. Ah, cu câtă groază te duci la dentistul spre a-ți scoate o măsea! Chiar dacă ești bărbatul, care să nu plângi, tot îți trec de multe ori pe dinaintea ochilor stele în toate culorile. Ca aceasta durere, într-o cătva să o ușureze un doctor din Paris la seosul măselelor folosește și un gramafon, care cântă și face veselie în vreme ce pacientul plânge de durere. Dar doctorului, modul acesta de-a scoate măsele îi aduce venit, căci cu muzică costă scoaterea dinților mai mult.

Ultime știri.

Conferența episcopescă dela Blaj, ținută în zilele de 25 și 26 Aprilie n. s'a ocupat — după cum scrie „Unirea” — de afaceri, cari deopotrivă interesează toate diecezele bisericii greco-catolice. Într-o altă s'a statorit cum să se urmeze la plănuita revizuire a episcopiei greco-catolice maghiare; s'a fixat îndreptățirea preoților trecuți dela noi la noua dieceză de a participa la fondurile de ajutorare ale diecezilor românești, la cari acei preoți au contribuit cu taxele lor, — dar așa că până când vor fi în vianță vor avea să contribuie și pe mai departe la acelea —; s'au luat măsuri pentru îngrijirea sufletesească a fraților emigrați în Statele-Unite ale Americii de Nord; s'a hotărât a se face noi pași pentru regularizarea salarelor canonicesti, cari acum au rămas înapoi salarelor profesorilor dela gimnaziu și preparandii; s'a luat știri despre dobândirea unei biserici și case în Roma, dăruită mitropoliei și ritului român.

Dintre toate punctele, cari s'au discutat în conferența episcopescă, cel mai de căpetenie este referitor la revizuirea Bulei papale. Mai săptămânile trecute se lățise vestea, că revizuirea e plănuită de așa: se vor da Românilor înapoi vreo 10 mii de suflete și se vor lua vreo 13 mii de prin alte părți. Asta ar însemna un fel de schimbare de marfă. De aceea ne-ar fi plăcut, dacă comunicatul dela conferența episcopescă era ceva mai lămurit în acest punct, asupra căruia lumea românească nu e pe deplin orientată. Și apoi în toată cauza trebuie dezvoltat **energie și bărbăție** din partea celor competenți, altcum nu se ajunge la nimic. Dacă umblăm tot cu domolul, ne i au călăii și ce biet mai avem!

Deschiderea delegațiunilor

s'a făcut Mercuri acum înainte de amiază, în palatul din Budapesta, prin Moștenitorul de tron Francisc Fedinand, care dând cetire mesagiului regal a declarat, că în timpul din urmă s'au mai domolit stările rășboinice dintre state.

Starea sănătății Maiestății Sale Monarhului nostru s'a îmbunătățit. De prezent nu mai tușește în așa măsură, ca mai nainte. În

fiecare zi iasă puțin afară la soare. Medicii spun că Monarhul e pe cale de a se însănătoși pe deplin în curând. Mult contribuie la aceasta și clima caldă, ce domnește în timpul din urmă. Maiestatea Sa se află în palatul din Schönbrunn lângă Viena.

Poșta Redacției și a Administrației.

Din lipsă de loc n'am putut publică în numărul de față spicuri din scrisori americane, precum și alte știri diferite, întâmplate în timpul din urmă.

Di maior George Fleșieriu mulțumește călduros acelor cetitori ai foii noastre, cari l-au felicitat pentru cele scrise în numărul de Paști.

T. M. în Srediștea-mică. Înțelegem pe deplin durerea D-voastră pentru răposatul Dr. Ivan. A fost un suflet, care într'adevăr v'a iubit. Asupra morții lui am scris însă în numărul trecut, astfel că nu mai putem reveni încă odată. La trimiterea scrisorii D-tale, de sigur, că n'ai putut avea știre de cele scrise deja în Foaie. Epistola D-tale și cu Foaia s'au petrecut pe poștă.

Ioan Opris, cantor. Au venit o mulțime de scrisori înainte D tale, astfel că nu mai are rost a scrie.

Editura și tiparul „Tipografia Poporului”
Redactor resp.: Nicolae Bratu.

Târgurile de țară.

(Zlăua târgurilor e după *calendarul vechia*.)

21 Aprilie: Abrud, Chezdi-Oșorheiu, Ludoș, Lupșa, Rodna-veche, Cristurul săcuesc.

22 Aprilie: Capolnaș, Cubin, Geoagiul de jos, Gorgény, Jibău, Moldova nouă, Ormeniș, Voila.

23 Aprilie: Borșea, Dobra, Lipova, Pauliș, Sălașul de sus, Zernești.

24 Aprilie: Beiuș, Cața, Reteag.

25 Aprilie: Aiud, Bercaș, Farcașlaca, Lugoș, Sângeorgiul săsesc, Tășnad.

26 Aprilie: Pecica maghiară (comitatul Arad).

Loc deschis.

Aviz către publicul român! Cunoșcând multele lipsuri ale poporului nostru dela sate, am deschis în Budapesta un **Birou de informații** ca în felul acesta să stau în ajutorul publicului român în oricare afacere ce se ține de Budapesta.

Dau informații referitor la rugăriile înaintate ministeriului ori Curicii. Urgez rezolvarea lor și rog rezolvare favorabilă. Mijlocese împrumuturi ieftine pe amortizare și vânzări de moșii și păduri.

Cine vrea să-și cumpere locomobile, motoare, moară, mașini de îmblătit mănate cu lomobil, cu motor, cu cai ori cu mână, mașini de sămănat grâu, de cosit grâu ori iarbă, pentru adunarea fânului ori despoirea cucuruzului, pluguri etc. să-mi scrie mie căci gratuit îi recomand fabrici de unde își poate cumpăra toate aceste în rate și cu prețuri mai ieftine ca la agenturi jidovești. Scopul meu este ca țaranul Român să-și cumpere marfă bună din mâna primă și cu garanță mare. Să vă feriți de firme cari nu sunt fabrici, să vă feriți de agenți jidovi căci vă înșală.

Vă recomand o invenție nouă: o morișcă cu 2 petri și sită mănătă cu mâna care face 100 kg. făină la zi. Prețul e 320 Cor. pe rate.

La dorință trimit gratuit planuri de mori și catalog ilustrat despre toate recvișitele economice. Cu stimă: *L. Olariz*, Budapest, II., Margit-körut 11.

Nicolae Bratu

Nr. 1296/1914

1756

Concurs.

La locul de vicanotar în comuna Orlát, devenit vacant prin abdicere public concurs până în 16 Maiu 1914. Candidați de notar evalificați să-și înainteze cererile prin autoritatea lor competentă, instruate cu documentele recerute, la oficiul pretorial. Szelistye, in 17 Aprilie 1914. **Primpretorul cercual.**

Căsătorie.

1749

Un domn avocat din România, în etate de 38 ani, caracter frumos absolut fără viși, dorește căsătoria unei domnișoare sau doamne delicate, tinere, transilvâneancă, fără copii, cu frumoasă avere. Scrisorile însoțite de fotografie se vor adresa la administrația „Foaia Poporului” sub numele „Pentru avocat” de undese vor trimite la adresa. Discrețiunea absolută.

Căsătorie excelentă.

Un tinăr comerciant, în etate de 24 ani, fără părinți, așezat la sate, posedă o avere proprie la 20—30 mii cor., din lipsă de cunoștințe caută pe cineva aceasta cunoștința unei domnișoare spre a se căsători. Respectiva să fie binecrescută și cu o zestro potrivită. Scrisorile dimpreună cu fotografia sunt a se adresa la administrația „Foi Poporului”, sub numele „Tinăr comerciant”, de unde se vor trimite respectivului. Discrețiunea o chestie de onoare. 1732

Un preparat din ulei de pește ideal
este la tot cazul și rămâne, vrednica de laudă
Emulsiunea-Uleul de pește alui Scott
care există de 40 ani și care prin compozițiunea sa constă-tătoare din uleiul cel mai fin de pește, este pregătită după experiențele scoțiane în picături mici și prin aceasta devine ușoară de mistuit și din partea organismelor mai slăbuțe, așa încât fiecare parte singulară din această bogată și nutritivă stofă să mistuie deplin și cu ușurință. Se mai reprezintă și prin aceea, că smântâna Emulsiunii lui Scott este dulce și gustoasă, ceea ce prin aceasta să face plăcută la luat atât din partea copiilor cât și din partea persoanelor mai înaintate în etate.
Numai trebuie să fie adevărata Emulsiune alui Scott.

Prețul unei sticle originale 2 cor. 50 fil. De vânzare în toate farmaciile. Trimițându-se 50 ileri în mărci postale la adresa SCOTT & BOWNE, O. m. b. H., Wien, VII. și pe lângă provocare la ziarul acesta, să trimită prin o farmacie un pachet de probă gratuit. 1309

Dentist
Virgil Muntean
SIBIU
Str. Urezului (Reisbergasse) 17
Pune dinți 1243
In cauciuc și de aur cu
— prețuri moderate —
Domnișoară română,
bine crescută și inteligentă, caută loc ca **crescătoare.** Posede limba română și germană. Adresa o dă administrația foii. 1735

Moșie de arândat.
In comuna Archiud (Mező-Erked) din comitatul Clujului, lângă Teaca, am de arândat o moșioară de 78 jugăre, din cari 8 sunt de rât. Pe moșie se află două fântâni cu apă din abundență. Locul e potrivit atât pentru arat, cât și pentru pășunat de oi ori vite cornute. Pentru informați directe a se adresa proprietarului **Dr. Alexandru Munteanu,** avocat, Reghinul-săsesc (Szászregén). 1745

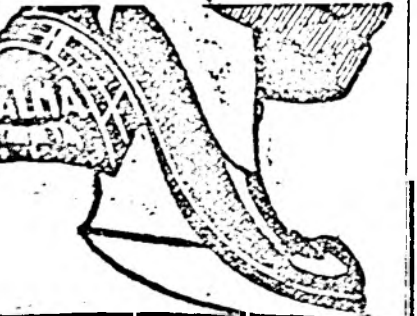
Nu uita
stimate cetitor, — la comande sau tot felul de alte cumpărări făcute în urma unui inserat cetit în foaia noastră, — a aminti și spune, că despre lucrurile comandate sau cumpărate ai cetit în inseratul din „Foaia Poporului”. Prin aceasta contribui și D-Ta la răspândirea și lățirea foil noastre, iar pe altă parte vei fi servit de grabă, fără ca aceasta să te coste ceva mai mult.

Loc de vânzare
10 jugăre nămant clasa I, potrivit pentru case și pentru vite, să vînde și mai puțin, cu 20% bani gata, iar după ce rămâne neplătit 6% la sută pe mai mulți ani. Pământul se află aproape de gara Cucerdea, o comună cu trecere bună în negoț. Doritorii să se adreseze la **George Radu,** casnar, Székelyföldvár, u. p. Székelykocsárd. 1731

St. Radegund
= **bel Graz.** =
Baie de cură, poziție minunată, 750 1500 metrii înălțime de la apa mării, climă domoală, fără prav, massage, electroterapie etc. Sistem de pavilon. Prețuri moderate. Apa e tare radioactivă. — Telefon. — Prospecte gratuit prin —
1731 **Diracțiunea.**
Conducător medical: Dr. Emerich Beszédés.

Săpunul de lapte de crin Steckenpferd
alul Bergmann & Co., Teschen a/Elbe
se bucură de cea mai mare simpatie și răspândire pretutindeni, mulțumită efectului său și de cel mai bun și recunoscut mijloc în contra pișturilor și de cel mai nelutecut intru susținerea unei îngrijiri raționale a pielii și a frumuseții.
Mul de scrisori de recunoștință stau la dispoziție! Premiat de mai multe ori! Fii precaut! La cumpărare să se observe apriat la marca „Steckenpferd” și la firma deplină! Se poate căpăta (à 80 fil.) în farmaciile, drogerii și parfumerii etc. Asemenea se recomandă și probata cremă de crin „Maucera” (à 70 fil. per tubă), care este de un efect minunat intru susținerea mânilor la dame în stare gingașe. 1629

Varul cel mai bun
să afli la **Poplaca,** să se arde în cuptor câte 13—14 zile cu 60—70 stânjini de lemno. Este pe onoratul public să facă o probă, că va fi mulțumit. Dau garanție de piatră și garantez că crește la apă foarte tare, așa că din două țepi face trei buși de orice var din țara parte.
Doritorii să se adreseze la **Man Surdu,** în Poplaca Nr. 268.
Și trimitem ori și unde în mic și mare cu preț moderat. 1727

Călcăiul elastic
PALMIRA
Observați durabilitatea

Boltă de arândat.
Intr'un orașel din comitatul Sibiiului cu o împrejurime foarte întinsă și la poziția primă din loc, cu o învârtire mare anuală și viitor sigur, — din cauzo familiaro și în urma întreprinderii altei afaceri, se dă în arândă o boltă. — Local mare și magazin mare. Cei interesați să se adreseze la administrația acestui ziar sub numirea „Altă ocupație”, de unde scrisorile se vor trimite respectivului.
Neguțătorii cu ceva capital își pot croi un viitor dintre cele mai siguro. 1723

Un vier 1743
de rasă bazna, să afli de vânzare la **Ioan Petru Muntean** în Sadu (Czód) Nr. 133, p. u. Nagydisznód.
Mare succes
au inseratele în „Foaia Poporului” unde sunt cetite de mii de persoane de pretutindenea din toate țările și din toate cercurile sociale, atât inteligentă cât și popor.
De aceea „Foaia Poporului” este cel mai potrivit organ pentru publicarea a tot felul de inserate: pentru ocuparea sau căutarea unui post, apoi pentru vânzări, arândări, cumpărări, deschideri de prăvălii și alte instituțiuni, cum și anunțarea a tot felul de mărfuri și articlii ce trebuiesc persoanelor singurate sau la familie. — Informații asupra prețului inseratelor se dau cu plăcere la
Administrația
FOAIA POPORULUI

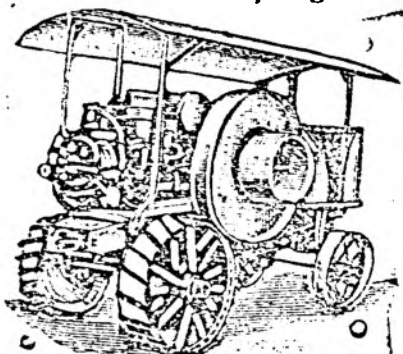
Se caută o femeie
de încredere și serioasă ca îngrijitoare la doi copii la o familie română. A se adresa la doamna **E. Jancă,** în Sibiu, strada Schewis Nr. 26, parter. 1757

O bună ocaziune
pentru un comerciant harnic, esto a luă în arândă pe timp de 5—10 ani un intravilan într'o comună fruntașe, cu 2000 locuitori, pe Secaș. Do intravilan se ține o casă cu 3 odăi, bucătărie, găbnaș, 2 ăuri, 2 ferdele, 2 grajduri, o grădiniță mare din care 1/4 jugăr o plantată cu pomi nobili, precum și o moșie comasată, pământ clasa I și II în mărime de 17 jugăre catastr. Poziție bună de prăvălie, fiind numai o prăvălie în comună și prospecto siguro de a câștiga și dreptul de licență pentru cărcimă și trafic. Oferto sunt a să adresa sub „T. B.” la administrația „Foi Poporului”, provăzute cu o marcă de 10 bani pentru trimiterea scrisorilor mai departo. 1746

Restaurațiune românească!
Subscrisul aduc la cunoștință, că mi-am deschis o **Restaurațiune și Hală de bere** în **SIBIU,** strada Gării Nr. 5 (vis-à-vis de francizăria STEFAN MOGA) unde servesc în orice timp beuturi bune, — bere și vinuri, — apoi mâncări calde și reci, bine pregătite și gustoase. (In fiecare zi la 8 ore dimineața se află gulaș bun.) Oferez prânz și în abonament în restaurațiune sau trimis acasă, pe lângă prețuri foarte avantajoase.
Cu toată stima 1674
Maxim Macarie, restaurater.

CASSA DE PĂSTRARE (REUNIUNE) ÎN SĂLIȘTE
AVIZ
Cassa de păstrare (reuniune) în Săliște primește depuneri spre fructificare cu **5 și 5 1/2 %** după mărimea sumei și termenul de abdicere. Darea de interese o plătește Institutul. :::::
Direcțiunea
1123

Cele mai bune și sigure

Garnituri de îmblățit cu motor
Mașini pentru zdrobirea petrii
Mașini de tăiat și crepat lemne
fiecare ușor de transportat dintr'un loc în altul cu motorul propriu 1785
Motoare de benzin, gaz și oleiu
Toate cele de lipsă pentru mori
Pluguri cu motor, și la îmblățit și pentru transportarea de poveri mai mari
KELLNER ES SCHANZER
BUDAPEST, Kálmán-utca 3.
Rugăm a se cere numai informații serioase

Un sfat bun
pentru cine suferă
de stomac!

Intrebuințază zilnic după
mâncare

Sarea de stomac

APOTE- CARULUI **SCHAUMANN**

pastilele sărate pentru stomac

Acest mijloc de casă să folosește peste tot locul mai mult ca de 40 ani, și anume la dureri de stomac, îngreunări la mistuire, lipsă de apetit, slăbire și diabetes. Medicii îl recomandă cu stăruință. • Trebuie avut grijă și de imitațiuni, de aceea să se ceră anume **SAREA DE STOMAC** a lui **SCHAUMANN** a K1-50. Trimitere zilnică cu posta dela 2 cutii în sus prin singurul producător **JULIUS SCHAUANN**, apotecar, Stockerau bei Wien. Este ocărit și în toate a. c. și se găsește și în toate a. c. și se găsește și în toate a. c.

Loteria de clase

a 34-a reg. ung. priv.

110.000 Lozuri

55.000 câștiguri

Tot al doilea loz câștigă!

1,000.000
600.000
400.000
200.000
100.000
90.000
80.000

etc. etc. etc.

1783

La clasa I.

Tragerea va fi în 20 și 22 Maiu a. c.

pentru care recomand și trimit lozuri originale, pe lângă prețurile oficiale de

Cor.	1.50	3.—	6.—	12.—
pentru	1/4	1/4	1/2	1/1

Julius Friede & Comp.

Colectură principală,

Strada Cisnădlei 1 Sibiu Strada Cisnădlei 1

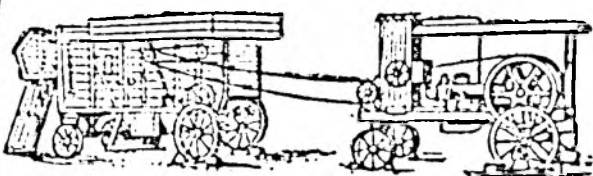
Comandele se fac mai simplu prin mandat postal, scriindu-se pe coupon partea de loz dorită. La cerere se trimit lozuri și pe lângă rambursă. Cereți gratis și franco planul oficial al loteriei și Cheque-uri pentru trimiterea gratis a banilor.

Informații se dau cu plăcere.

AGRICOLA întreprindere de mașini

agricole și motoare

BUDAPEST, V., Kóráll-utca 9

Ce e bun e și ieftin!

Ce e bun e și ieftin!

Motoare de oleiu brut originale șvedlane și originale Diesel pentru instalațiuni de mori și pentru alte scopuri industriale.

Motoare de benzin și oleiu brut pentru garnituri de tăierat, cari funcționează în toată țara spre deplină îndestulare a cumpărătorilor.

Se află pururea în depozit.

Prețuri moderate. — Condițiunile cele mai favorabile de solvire la rate pe mai mulți ani. — Catalog de prețuri și deslusiri de specialitate se dau la cerere gratuit și franco.

— Corespondență românească. —

Prima negușătorie mare

de vinuri

Ludwig Fronius

SIBIU, Pivnița „Mönchhof“

SPECIALITĂȚI:

Țaică veritabilă, fierbere proprie și Romuri lamaica direct importate.

Fabrică de liche- ruri și serbătorie de rachuri

Mare negușătorie de rachuri de Droșdii, Trevere și Prune

Prima văpsitorie artistică

transilvăneană, mânăată cu abur și atelier chemic pentru curățirea vestmintelor

se recomandă pentru curățirea de vest- minte, descusute sau nedescusute, pentru dame și domni, uniforme, dantele etc.

1707

KARL J. G. MÜHLSTEFFEN

Färbergasse 19 ■ SIBIU ■ Maurergasse 12

Intreprindere universală!

Pentru prima dată în Europa Könyöt Brothers circ american, care dispune de cele mai bune puteri din

Cercul Barnum & Bailey

cea mai mare și într'adevăr minunată și aptă în prestațiuni întreprindere din Europa

Se aduce la cunoștința on. publică din Sibiu și împrejurime, cumcă în 4 Maiu n., va sosi un tren separat împreună cu întreaga sa întreprindere în Sibiu, unde în aceeași zi la orele 8 seara, pe lângă o reprezentație festivă își va începe ciclul reprezentațiilor de 3 zile. Ciclul reprezentațiilor: sunt proiectate pentru 3 zile cari vor intruce în prestațiuni pe toate reprezentațiile de circ, date până acum în toate ținuturile.

În 4 Maiu n. la orele 4 d. a. procesiune festivă pe străzile mai principale ale orașului.

Martți:

Două mari reprezentații!

Zilnic se fac probe deschise, la cari se poate luă parte pe lângă taxa de 20 fil. intrarea.

Na'i reclamă seducătoare! Se vor da numai jocuri atracționale, cari nu s'au mai dat de nici o întreprindere până acum!

Bilete de intrare se pot căpăta în ziua sosirii, începând dela orele 10 a. m., la carul Nr. 1.

Informațiuni mai deaproape pe placate

Publicațiune.

Prin aceasta să aduce la cunoștința generală, că după-ce înaltul minister reg. ung. de finanțe prin organele sale de controlă a efectuit revizia lozurilor clasa I. a loteriei de clasă reg. ung. priv. (a treizecișipatra loterie) losurile s'au predat collectorilor principali spre vânzare mai departe. Planul de tragere aprobat de înaltul minister reg. ung. de finanțe să publică aci:

Planul loteriei de clasă reg. ung. priv. A 34-a loterie. 110.000 losuri, 55.000 câștiguri.

CLASA I. Depunere 12 cor. Tragerea: 20 și 22 Maiu 1914		CLASA II. Depunere 20 cor. Tragerea: 17 și 18 Iunie 1914		CLASA III. Depunere 32 cor. Tragerea: 14, 15 și 16 Iulie 1914		CLASA VI. Depunere 24 cor. Tragerea: 24 Septembrie și 21 Octombrie 1914.			
câștiguri	coroane	câștiguri	coroane	câștiguri	coroane	Cel mai mare câștig în cas de noroc coroane 1,000.000 (un milion)			
1 à	60000	1 à	70000	1 à	80000				
1 à	20000	1 à	25000	1 à	30000				
1 à	10000	1 à	10000	1 à	20000				
1 à	5000	1 à	5000	1 à	15000				
3 à	2000 6000	3 à	3000 9000	3 à	10000 30000				
5 à	1000 5000	5 à	2000 10000	5 à	5000 25000				
8 à	500 4000	8 à	1000 8000	8 à	2000 16000				
30 à	300 9000	20 à	500 10000	10 à	1000 10000				
100 à	100 10000	110 à	300 33000	120 à	500 60000				
3350 à	40 134000	4350 à	80 348000	4850 à	130 630500	Câștigul tras la sorți ca cel din urmă dintre aceste 500, va căpăta premiul			
3500 câșt.	cor. 263000	4500 câșt.	cor. 528000	5000 câșt.	cor. 916500				
CLASA IV. Depunere 40 cor. Tragerea: 11, 12 și 13 August 1914.		CLASA V. Depunere 82 cor. Tragerea: 2 și 3 Septembrie 1914						1 Premiu 600000 600000 1 Câștig 400000 400000 1 à 200000 200000 1 à 100000 100000 1 à 80000 80000 1 à 60000 60000 1 à 50000 50000 1 à 40000 40000 2 à 30000 60000 2 à 25000 50000 4 à 20000 80000 5 à 15000 75000 25 à 10000 250000 50 à 5000 250000 405 à 2000 810000 760 à 1000 760000 1140 à 500 570000 30600 à 200 6.120000 33000 câștiguri și premiul cor. 10,555.000	
câștiguri	coroane	câștiguri	coroane						
1 à	90000	1 à	100000						
1 à	30000	1 à	30000						
1 à	20000	1 à	20000						
1 à	15000	1 à	15000						
3 à	10000 30000	3 à	10000 30000						
5 à	5000 25000	5 à	5000 25000						
8 à	2000 16000	8 à	2000 16000						
10 à	1000 10000	10 à	1000 10000						
120 à	500 60000	120 à	500 60000						
4850 à	170 824500	3850 à	200 770000						
5000 câșt.	cor. 1120500	4000 câșt.	cor. 1076000						

Pentru tragerea clasei I. care să face publice în 20 și 22 Maiu a. c. în prezența autorităților de controlă de stat reg. ung. și în prezența unui notar reg. în sala de tragere, să pot căpăta losuri la toți collectorii ai loteriei de clasă reg. ung. priv.

Budapesta, 26 Aprilio 1914

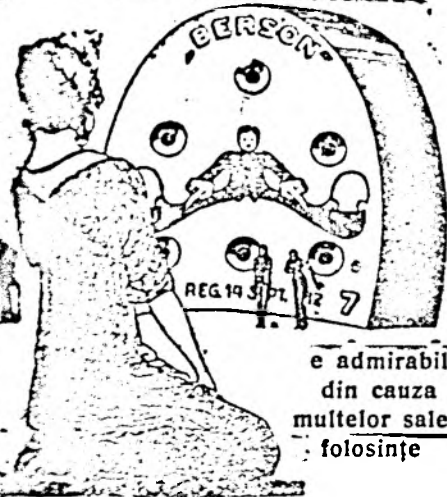
TOLNAY.

HAZAY.

1765

Noul călcâiu de gumi

Berson

e admirabil din cauza multelor sale folosințe

...fără șgomot, elegant, durabil;

Balsamul apotecarului A. Thierry

Altein echter Balsam
A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch-Saxarbrunn

Se folosește: la femei cari lactează, la pomirea lapelui, împotriva împetării peptului, la orban, inflamația de picioare sau de os, rani, picioare umflate și la mâncarea osului; apoi la rani de sâmb, imbecilități, impușcături, tăieturi și sâncăncări, precum și la infururarea din corp a obiectelor străine, ca: sticlă, tanțuri pietriș, alică, spini etc., la tot felul de umflături rani, carbune, chis și la cancer (rac); la neșei pe mâni sau la picioare, beșci, rani la picioare, rani de arșuri, la slăbire provenită din răcu mult, beșci de sânge, curgeri de urechi etc. etc. 2 cutii costă K. 3.50, pe lângă trimțerea înainte a banilor sau cu ramburs. Se capătă la apotecarul Török Jozsef în Budapesta și în cele mai multe apotece din țară. En gros se afla la droguerie: Thalmyer și Seltz, Erezil Hochmeister și Frații Radanovits în Budapesta. Unde nu e depozit să se comande direct dela:

A. THIERRY, Apotecă la In-Pregrada (lângă Rohitsch-Saxarbrunn).

e un mijloc nelintrecut la boale de plămâni și de piept, moderează cătorul, oprește flegră, ușurează durerile tusei. Are efect excelent la apăsare de gât, răgușală și la boala de gât, flegmă, înleșcă și sâncăncări în stomac și colic. Vindecă boala genitală și hemoroidă, curță răsunchii și întărește apențul și mistuirea. Servește tare bine contra durerilor de dinți, a dindilor și unșii, contra mișului de gură și alte boale de dinți și de gură. Încetează mârșul provenit din gură sau stomac. Mijloc bun contra dindilor. Vindecă tot felul de rani, orban, beșci provenite din ferbințeli, buhoale, tuburize, rani provenite din arșură, membre degerate, sgrăbunțe, bube ce-au eșit pe piele, dureri de urechi etc. Să nu lipsească din nici o familie, îndosebi când bânuse epidemii de infuzură, holeră și alte epidemii. Scrie la: 1072

Singura veritabilă

Alifie-Centifolia a lui Thierry

Impiedecă și oprește înveninarea sângelui. Face de prisos operațiile.

Linia de navigațiune Triest
AUSTRO-AMERICANA

Circulație directă de
vapoare de poștă din

TRIEST

la

NEWYORK

și CANADA

Biroul. Budapest, VII.,
Thököly-ut 2. sz. 1700

și la următoarele granițe:
Csáktornya: în apropierea părții;
Fiume: Via Negozianti 5.

CHEAG pentru înche-
garea lapteului

cu marca „ROMÂNCA”

cel mai bun și făcut din rânze demiel și vițel

La cerere trimit Prețcurent și îndru-
mare pentru folosirea Cheagului.

Se capătă la

Pálfi Márton, Karánsebes

Banca generală de asigurare mutuală

„Transsylvania“asociație cu garanție limitată în Sibiu (Nagyszeben)
recomandă încheierea de 767**asigurări pe viață** în cele mai culante condiții
de polițe (pentru învățători
confesionali și preoți români avantații deosebite).

Ca speciale combinații deosebit de favorabile sunt de notat:

Asigurări mixte cu rebonificare
garantată de interese de 3%Asigurări simple și mixte cu
participare de 40% la câștig.Asigurări mixte cu solvirea ne-
condiționat de două ori a capăt.**Asigurări de foc** deosemeni cu premii foarte
ieftine!

Dela fondarea „Transylvaniei“, sau plătit prin acest institut:

Pagube de incendiu	K	5.755,858·27
Capitale asigurate pe viață	„	5.635,928·12
In total a fost la Transsyl- asig. pe viață	„	12.067,702·—
vania la 31 Dec. 1913 asig. de foc	„	144.436,366·—
Capital de fondare și rezerve	„	2.696,458·—

Informațiuni și prospecte să dau în orice moment gratuit
la Direcțiune și la toate agenturile.Persoane pricepute la afaceri de asigurare (achiziții) cari au legături bune la orașe
și în provincie, să primesc la serviciu totdeauna în cele mai favorabile condițiuni.

Cu prețul de jumătate!

Garnitură de albituri completă
numai cu cor. 6·90Din cauza îngrămădirii depozitului, sunt silit
a pune în vânzare 10.000 garnituri de albituri
de chiffon (giolgin) de atlas lucrate, cari constau
din următoarele: 1 cămașă pentru dame,
1 corset și o păreche ismene pentru dame,
din chiffon (giolgiu) de atlas suprafin excelent,
cu broderii late bogate, întocmai dupăcum
se arată în chipul aci alăturat, pe lângă
prețul de jumătate de numai cor. 6·90.
La cumpărare de 3 garnituri deo-
dă să se adaugă gratuit un pieptar corset
drăguț, înzeștrăat cu broderii bogate și cu pant-
lici de mătăsă.

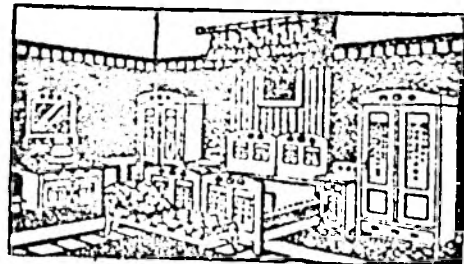
Singura vânzătorie cu rambursă

S. Swoboda, Wien, III/2,
1764 Hiessgasse 13-348**MOBILE** lucrate solid și
conștiențios . . .

se pot comanda la

EMIL PETRUȚIU

Fabrică de mobile

SIBIU — NAGYSZEBEN, str. Sării 37Specialist în:
mobile de tot felul
pentru tineri nou că-
sătorii, mobilări de
hoteluri, vile, insti-
tute, cafenele și
restaurațiuni= Telefon Nr. 47 =
cu legătură la com. întreg

Atelier propriu de tapiserie

Se lucrează după planuri artistice

Cele mai frumoase

IllustrateVederi din Sibiu, Porturi națio-
nale, Illustrate artistice și pentru
orice ocazii, apoi**Hârtii pentru
scrisori**dela cele mai simple până la
cele mai fine și mai moderne, în
diferite calități și culori moderne
se află, cu prețuri ieftine, la
se află, cu prețuri ieftine, la
Librăria dela**Foaia Poporului**

Sibiu

Strada Măcelarilor Nr. 45.

Probați numai odată și vă veți
convinge.**Inseratele**numai atunci au va-
loare mare, dacă să
răspândesc prin
tin-lenea, în toate
țările, în toate cor-
curile sociale. Pen-
tru acest scop se
oferă deosebit în-
sorarea în „FOAIA
POPORULUI“. . . .
Informații să dau
și comanda să pri-
mesc la adminis-
trația „FOI PO-
PORULUI“.Un mijloc de înfrumusețare și
de un efect minunat sunt renu-
mitele medicamente universale**Crema și săpunul
MARGIT**

ale lui FÖLDES 1679

Crema-Margit e liberă de un-
sori, nevătămă-
toare și înfrum-
sează numai decât Prețul 1 cor.Săpunul-Margit al lui Földes
departează,
după vre-
câteva zile de folosire, pistrucele, petele
de licat de pe față și toate boalele
de piele. Prețul 70 fileri.Se capătă în toate farma-
ciile, drogeriile și parfu-
meriile. Comandele peste
suma de 6 cor. se effec-
tuiesc pretutindenei franco

Coloman de Földes, farmacie Arad.

In Sibiu, se capătă la farmaciile: Carl
Fritsch, Guido Fabritius, Gastav Meltzer,
fabrică de săpun și parfumerie, J. C.
Molnár, Carl Morscher, drogerie, Carl
Müller și Carl Pissel. In Agnita la: V.
Fröhlich. In Sighisoara la: A. V.
Lingner. In Mediaș la: Josef Oberth.**Rabat deosebit pentru România****Warenhaus Grünberger**

casă de cumpărare de primul rang

SIBIU, Strada Ciznădiei

= Palatul comandei de corp =

Pentru dame mantaua, bluse, rochii, ju-
poane, capoate**Pentru domni** raglanc, haine com-
plete, pantaloni, man-
taue de ploaie, gileturi moderne

= Specialitate =

in haine pentru băceți și felțe

1665

In interesul propriu să cercetați acest depozit

SAM. WAGNER,Prima turnătorie de fier Sibiană, mare
fabrică de mașini agricole și industriale,
atelier de mori și mare prăvălie de fier**Sibiu-Nagyszeben, Târgul fănuț**
= Nr. 1 =**Atențiune!**

1536

Donitorii de-ași procură mori, cilindre
pentru asortat făină, pietrii de mori de orice
calitate, tot soiul de mașini și unelte agri-
cole, mașini de lână, piua pentru abale (pos-
teu) tot soiul de motoare dela cel mai mic
și până la cel mai mare, cu un cuvânt tot
soiul de mașini precum și Traverse, Cement,
Trestie, Chei pentru ziduri, toate fierăriile
trebuincioase la clădiri (edificări).In bogata și bine asortata sa prăvălie de
fier se găsesc toate sculele pentru mese-
riași fierari, tâmplari, dulgheri etc., cuprețurile cele mai moderate și condițiuni
foarte avantajoase.Cine are lipsă de ceva din aceste speci-
ficate, obiecte, să nu cumpere dintr'alt loc
până nu se va informă în prima linie la
marele fabricant Wagner, atât despre ca-
litatea aceluși obiect, cât și despre prețuri
și condițiuni.Acesta e cel mai bun izvor de pro-
curat marfă de primul rang și în compa-
rație foarte ieftin.Nu Vă lăsați seduși de agenți, mergeți
sau scrieți în persoană la sus numita firmă.

Cataloage se trimit gratis și franco.

Ocaziune favorabilă!

Din cauza sezonului înaintat, vând toate stofele de lână pentru costumuri și bluse cu **15%** rabat, pe lângă **bani gata.**

Fiecare să se convingă pentru a se putea folosi de această ocaziune deosebit de favorabilă

1753

Modenhaus FRIEDRICH BINDER

str. Cisnădiei 25 mai nainte RUDOLF TRENTINA
SIBIIU str. Cisnădiei 25

Tâțâni

cel mai bun fabricat

se pot cumpăra foarte avantajos și ieftin la

1710

ANDREIU RIEGER
prăvălie de fer în SIBIIU

Ludovic Ferencz

croitor de bărbați

SIBIIU, strada Cisnădiei Nr. 12

recomandă p. t. publicului

cele mai bune stoffe de toamnă și iarnă în mare asortiment.

Noutățile

sosele chiar acum, pentru haine de bărbați stoffe englezești, franțuzești și indigene, din cari se execută după măsură cele mai moderne vestimente precum: Sacko, Jaquette și haine de salon, cu prețuri foarte moderate.

Deosebită atențiune merită noutățile de stoffe pentru pardieluri și „Raglan”, cari se află totdeauna în depozit bogat.

Asupra reverențelor confecționate în atelierul meu, îmi permit a atrage deosebită atențiune a Oa. domni preoști și teologi absoleți. — În cazuri de urgență confecționez un rând complet de haine în timp de 24 ore. — Uniforme pentru voluntari, cum și tot felul de articole de uniformă, după prescripție croitoră cea mai nouă.

Chiar și ranele mici

pricinuesc durerii

Cea mai renumită, de 40 ani în mil de cazuri încercată, veritabilă și antiseptică

Salba de casă de Praga

este cel mai bun scut în contra tuturor necurătenților pielii, aprinderilor de răni, împiedecă durerile, vindecă sigur și repede și este în urma efectului său excelent, probat în mai multe cazuri, o salbă a înătoare la boala vesticătoare (un fel de beșici de piele), și care în urma bunăstății sale, n'ar trebui să lipsească din nici o casă.

Expedarea se face zilnic, pe lângă trimiterea banilor înainte, și costă: 1 doză 70 hl., 4 doze cor. 3-16; 10 doze cor. 7- și se trimite francate în toate stațiunile.

B. FRAGNER, furnizor de curte c. și r. farmacia „La vulturul negru”, Praga, Kleinselte, Colțul dela Nerudașse Nr. 213 — Depozit în farmacia din Austro-Ungaria.

Toate părțile ambalajelor poartă „Marea scutită prin lege”

Renum universal

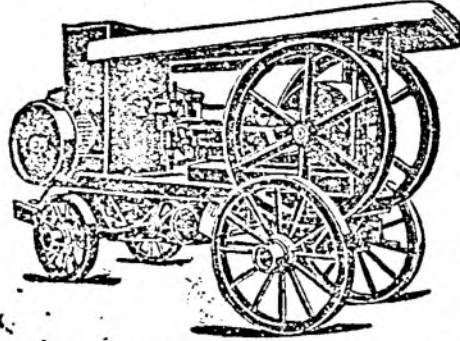
are cissul de buzunar marca „Sirena” cu coperiș aurit și car. aur american double, anker-remontoir ce merge și de ore. Prin cumpărarea în trecei producerei din aceste cissuri, mă aflu singur în poziție a putea oferi pentru prețul grosș pe ieftin de 4 cor. 90 bani acest ciss, care posedă un mecanism prima elvețian, astfel că nici nu se poate deosebi de un ciss de aur, ce costă 100 cor. Pentru mersul regulat garantez 5 ani.

1 bucată 4 cor. 90 bani, 2 bucați 9 cor. 50 bani. Mai departe oferu un ciss „Gloria”, de argint, pentru buzunar, cu 5 cor. 90 bani. La oricare ciss se alătură în cinsu un lanț elegant aurit. Nu e nici un risc. Schimbarea e permisă sau se dau banii înapoi. Trimiterea cu rambursă prin

S. KOHANE, export de cissuri Krakau, Nr. 15. 1762

Societatea HILLE

pe acții și fabrică de motoare cu gaz în Dresden, fost odinioară MORITZ

Cea mai veche și mai mare fabrică specială din Germania-de-mijloc de motoare de tot felul și de instalațiuni cu gaz aspirător. Reprezentanță generală

RÁLMAR ERNŐ, inginer BUDAPEST

VI. Podmaniczky-u. 4/N. Telefon 22—76

Motoare

cu benzina — cu gaz
• petroleu
• ulei crud
• gaz de pământ
sist. Diesel
cu gaz aspirător

în toate mărimile.

Cercetarea inginerului și calculații gratis. 1602

Depozit bogat sortat!

1305

A. Henrich & W. Müller

Prima fabrică de piele sibiană

Sibiiu, Bachgasse Nr. 3—5,

și recomandă fabricatele lor precum: tălpi pentru opinci din piei întregi de boi și bivoli, Vaches-Croupions și tălpi de bivoli cu margini și fără margini în diferite calități.

Mai departe se află în depozitul fabricii un mare asortiment în Părechii de opinci tăiate pentru femei, bărbați și copii. Brandsokkipœen și diferite bucați de tălpi căzute. Piel de vacă de vachs, lucii sau și în pregăteala lor Pittlinguri de vachs, Kipse de vachs, Piel de vițel de vachs,

Piel crepate de vachs, Boxpittlinge, Mastboxe, Roxcalf, Chevreaux în diferite fărbi și fabricate. Piel de oale în fărbi diverse. Căptușeli de oale. Asortiment bogat în toate necesitățile apărănătoare pantofăritului și cismăritului și în calapoade.

Călcăie de gumă.

Disevite lacuri, creme și mijloace pentru conservarea ghetelor. În despărțământul nostru propriu să pregătesc, la dorință și după măsură, toate părțile de sus la ghețe (fețe) prompt și pe lângă prețurile cele mai ieftine.

Prețuri solide!

Fabricate proprii!

Serviciu coulant exact!

Atelier de curelărie, șelărie și coferărie ORENDT G. & FEIRI W.

Telefon 313 (odinioară Societatea curelarilor) Telefon 313
Strada Cisnădiei 45 — SIBIIU — Helfauergasse 45

Magazin foarte bogat în articole pentru călătoriat, călărit, vânat, sport și volaj, poclăzi și procovături, portmonee și bretele solide și

alte articole de galanterie cu prețurile cele mai moderate. Curele de mașini, curele de cusut și legat, Sky (vârzobi) permanent în depozit.

Toate articolele din branșele numite și reparatura lor se execută prompt și ieftin. — Liste de prețuri, la cerere, se trimit franco. — Comande prin postă se eectuesc prompt și conștiințios —

Mare depozit de hamuri pentru cai dela solurile cele mai ieftine până la cele mai fine, coperitoare (șoluri) de cai și cofere de călătorie. 62

Viță americană altoită

precum și viță americană pentru altoit, cu și fără rădăcini, în diferite varietăți furnizează renumită și de mulți ani recunoscută ca cea mai de încredere pepinieră.

Fr. Caspari

Mediaș—Medgyes (Nagyküküllő vm.)
Serviciu conștiințios. — Soluri garantate.

Catalogul se trimite la cerere gratis și franco. În catalog sunt publicate mai multe scrisori de mulțumire, primite din toate părțile țării, astfel că înainte de a face comanda, oricine poate cere informațiuni în scris sau verbal dela dăii proprietari cari mi-au trimis acele scrisori și se pot convinge astfel de absoluta încredere ce o pot avea în firma de mai sus. 1314

Carol Albert

croitor pentru bărbați

SIBIIU

strada Faurilor

recomandă p. t. publicului pentru sezonul de primăvară și vară bine sortatul seu depozit de

Stofe indigene și străine

pentru pregătirea de haine bărbătești moderne corăspunzătoare la toate pretensiunile.

Principiul meu este: Serviciu conștiințios și neacceptabil.

Cea mai bună apă pentru dinți.

500 coroane plătesc același, care după folosirea apei de dinți alui Bartilla va suferi iarăși de dureri de măsele sau care va mirosi rău din gură.

Ed. Bartilla-Winkler's Nachf. L. PLAN, WIEN, X., Goethegasse 7.

A se căpăta în toate farmaciile. — Să se ceară pretutindeni apriat apa de dinți alui Bartilla. Denunțări de falsificări vor fi bine plătite. — La locuri unde nu se poate căpăta, trimite cu 7 sticle cu cor. 5.80 franco.

Cafea

cu 50% mai ieftină!

Cafea americană foarte cruțitoare și foarte aromatică. Un săculeț de probă (5 chilograme) se trimite pe lângă prețul de 10 coroane, jumătate punct telu de primul rang cor. 2- foarte cu rambursă.

A. SAPERESCU 1650

Export de cafea și tela, Tiszabogdány 356

Cețiți și vă mirați!

710 buc. pentru numai cor. 375

Un orologiu aurit minunat precision „Anker“ cu umbletul de 36 ore pe lângă garanția de 3 ani împreună cu lanț frumos, o cravată de mătăsă pentru domni, un sac masiv de cravată, care nu se rupe, 3 bucăți batiste fine, un inel pentru domni cu piatră scumpă imitată, un spîț pentru figuță din sponză de mare imit, o oglindă minunată de buzunar pentru toaletă, un aparat pentru fotografiat la moment, un scobitor de dinți fin, constător din 4 părți, o broșă pentru dame „Noutate“, o păreche de bumbi de manchetă din aur double „ideal“ cu închizătoare patentată, un album minunat cu chipurile cele mai frumoase ale universului pentru cari fiecare trebuie să aibă interes, un colar minunat pentru dame din măgele orientale, cari nu se sparg, 20 obiecte fine pentru corespondență și încă 610 obiecte necesare pentru casă, toate toaletă împreună cu orologiu, care singur valorează bani aceștia, costă numai cor. 375. Trimiterea se face cu rambursă prin Exporthaus „LOUVRE“

F. WINDISCH, Krakau Nr. 160.

NB. Schimbul e admis sau banii retour.

Binecunoscutele resturi de Moravia Rochii de dame din Loden sunt ieftine și se află în cea mai bună calitate numai la firma I. Ingrowitz Webwarenerzeugung JOSEF MASIK In INGROWITZ, Mähren (Austria). Aceste sticle de lână (Loden) sunt o marfă minunată pentru revărsături, de oarece sunt foarte lubite de dame. — Cereți ofertă.

Atențiune!

50.000 părechi de ghete

2 părechi de ghete numai cor. 8-

Din cauză că mai multe fabrici mari au încetat plățile, am fost incredințat a cheltui o mare cantitate de ghete idanc sub prețul de fabricare. Deci eu vând fiecare 2 părechi ghete cu șinoare, pentru domni și 2 părechi pentru dame, de piele brună sau neagră, galoșată, cu talpă bătută cu cuie, foarte eleg. fasonul cel mai nou, mărimea conform numărului. Toate 4 părechile costă numai cor. 8-. Trimitere per rambursă

A. GELB, Export de ghete Krakau Nr. 40

Schimbul e admis sau banii retour.

Medicil Kaiser Caramelle pectorale cu cel „3 brazi“. Milioane de persoane le folosesc contra TUSEI răgușelul, catarului, flegmel, catarulul bronchial și de gât. 610 atestate de la medici și privați, întărite prin pterul public garantează succesul sigur. Homboane foarte bune și gustoase. 1 pachet 20 și 40 bani, 1 dosă 60 bani. Se căpăta în toate farmaciile și în cele mai multe drogerii și unde se află pterul. — Cereți ofertă.

Numai odată în viață!

50.000 straine (acoperitoare)

à Kor. 1-95

designate pentru export în Balcani, dar rămase din cauza războiului lucrate din lână Himalaya verit. de Brünn, cam 200 cm. lungime și 130 cm. lățime, deslu cu vârgi și borduri de colorii minunate. Sunt de vânzare numai în scurt timp, cu prețul jumătate de numai Kor. 1-95 pro bucată. Aceste straine sunt vrednice încă odată atâta iar de vânzare să află pe lângă acestea prețuri senzaționale numai atât timp cât ajunge depozitul.

1 buc. straiu Himalaya costă numai K 1-95
3 : : : 5-70
6 : : : 11-

Singura vânzare cu rambursă prin:

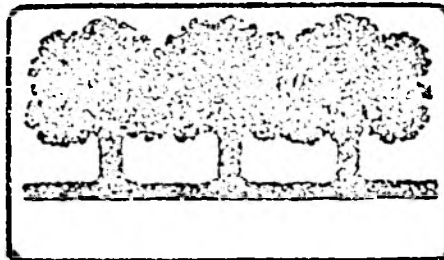
M Swoboda, Wien, III/2, Hiessgasse Nr. 13-348

Berea albă și neagră din Bereria dela Trei-Stejari

în SIBIIU

este foarte bună și gustoasă!

Această bere e căutată și se bea cu plăcere de toți cari o cunosc, atât la erășe cât și la sate

Că berea noastră e foarte căutată se poate vedea și de acolo, că cum-părătorii se înmulțesc mereu

„Compagnie Generale Transatlantique“

Linia Franceză Linie regulată directă de vapoare repezi

Havre-Newyork și Canada

preste Basel (Elveția) și Paris

Cancelaria: BUDAPEST, VII, Baros-tér 15

1105
Jurnal 14-77

Ocazie foarte potrivită

la prăvălia de încălțăminte

Vasilie Ban, „La cisma mare roșie“ Sibiu, strada Ocnei Nr. 7

pe lângă prețuri ieftine.

Tot felul de ghete, în orice anolimp, cu prețuri de reclamă.

Prețuri: Ghete în Chevreaux, Box sau Kalv:

Pentru copii, mărimea . . . 20-25 = K 3-4
26-28 = 4-5
29-34 = 5-7
35-39 = 7-9

Păpuți de jumătate pentru dame Chevreaux și Box sau Kalv . . . 4-14
Ghete înalte pentru dame Chevreaux și Box sau Kalv . . . 8-14
Ghete de lucru pentru domni, tari, eșcuție în Kalv sau piele de vichs . . . 7-

Ghete în Chevreaux sau Box:
Ghete pentru domni cu gumi sau băieri K 9-50
bumbi sau Ideal . . . 10-
Kobrak . . . 14-
Oslaria . . . 12-
formă americană . . . 13-
formă americană, cu bumbi și băieri . . . 16-
Ghete pentru domni, piele Antilope în toate colorile . . . 20-

Mare alegere în: cisme pentru copii și domni. = Camași cu 4, 5, 6, 7, 8 și 9 cor.

În dumineci și sărbători e deschis până la 10 ore a. m.

Material pentru edificat

Traverse — Papă de acoperit — Plate de izolat — Cement — Gips — Impletituri de drot — Drot de îngrădit cu ghimpi — Impletituri de trestie pentru stucatură — Scocuri din fier covăcit și vărsate — Căhăli etc. etc.

Carol F. Jickeli, Sibiu și Alba-Iulia

Ingrădituri minitor de ieftine! Invențiune senzațională

Nenumărate scrisori de recunoștință dovedesc superioritatea neîntrecută a

„HUNGARIA“

Să fabrică numai din sârmă sufiată cu zinc. Prețul per metru cvadrat 32 f și mai sus. Să poate procura la singurul fabricant:

Alexandru Haidekker fabrică de sârmă, de îngrădituri din impletituri și de gratii Budapesta VIII Dîlői dt 48/84

Service: Atia, repede și conștientos. Prețuri ilustrat, gratis și franco.

La comanda dela orice firme, despre totdeauna, că ai ceți inseratul respectiv în „Foaia Poporului“ ca astfel să fi servit bine, gabnie și ieftin!